

Žena - usmiljenka.

Kaj je zdravje? Sreča, bogastvo, zadovoljnost? Ne eno, ne drugo, si misli marsikateri, a vsakdo čuti, da brez zdravja in prave sreče, da bogastvo ne tekne, ako ni zdravja.

Ljudje bolehajo, hirajo, umirajo. A kljub temu, da je življenje po pre mnogim prepletena s trnjem, kljub temu, da mora marsikateri preko sto in sto zaprek — in kljub vsem boleznim, s katerimi se mora človek boriti — sili dalje in dalje in ako bi srečal belo ženo — Smrt, rad bi se jej ognil, da ne bi moral v prezgodnji grob.

Prezgodnji grob — trda beseda. Premnogim preminulim spasilj, rešitelj, varno zavetje pred življenja viharji — ostalim, še živim spomini... solze... neutolažljivo hrepenenje! A čvrsto preko tega preišljevanja k ženi — usmiljenki!

Kdor hoče dolgo živeti, mora čuvati svoje zdravje. Prvi pogoji, ki jih zahteva zdravje, so: zdravi udi, pravilna prebava, zdravo stanovanje. Mnogim nevarnostim, zunanjim in notranjim vplivom je razpostavljeno zdravje vsacega človeka, tako onega, ki je že prvi dan svojega življenja okusil mehko pernic in svile, kot onega, ki je rojen v temni, zaduhli izbi.

Da se obvarujemo vsaj kolikortoliko teh nevarnosti, morajo biti oči odprte na vse strani, kajti brez zdravja ni sreče, ni zadovoljstva, ni dolgega življenja.

Ne prefiravam, če rečem, da je žena, mati, čuvarica lastnega zdravja in zdravja

svojih otrok. Če se ne obsenči z lastno nevednostjo, je žena luč, ki izžareva solnčne žarke na posameznika, na vso družino.

Neprecenljive vrednosti in važnosti je, da se vsaka žena, mati, poglobi v znanje zdravstva vsaj v toliko, da zna razsodno pomagati sebi in svojim v slučaju slabosti, ob prvem izbruhu kake bolezni, da ve, kako postopati z ranami, a rabiti mora zato prave pripomočke, ki jih hrani v domači lekarni. Zlasti na deželi, ko ni zdravnika pri rokah, je brezpogojno potrebno, da ima žena, mati upogled v najpotrebnejša navodila samopomoči. Od njene spretnosti, od njene razsodnosti je odvisno lastno zdravje in zdravje onih, ki jo obkrožujejo.

Marsikatera bo vzdihnila ali se raztogotila, rekoč: Vrhu vseh težav, skrbi in pičlega časa naj se bavi gospodinja še s zdravilstvom? Čemu so pa zdravniki? Tako porečejo one, ki se ne zavedajo in ne čutijo mehko in skrbnosti, ki je dahnil Bog njih naravi, njih bistvu — in one, ki si ne vedo nikdar pomagati in svetovati — konfuzne ženske, ki za malenkostne bolezni tekajo — moško k brezvestnemu zdravniku.

Kaj so vsi zdravnikovi recepti, kaj zdravila, kjer bi lahko pomagala razsodnost, usmiljenje, potrpežljivost žene — matere!

»Bil je zelo bogat človek«, piše Foerster. »ki je prepotoval ves svet, ki je mnogo videl in slišal, kar mi ni v sanjah ne vidimo. Vprašal sem ga nekoč: »Kedaj ste bili naj srečnejši v življenju?« — »Ko sem ležal v

Monakovem v bolnici«, pravi bogataš. »In to je bil najlepši čas?« vprašam ves začuden. »Da, stregla mi je usmiljena sestra in njena miloba in potrpežljivost mi je ostala v spominu in ne morem je pozabiti. Bil sem jej tuj, stregla je meni in drugim noč in dan — a osem tednov, ki sem bil v bolnici, sem bral na njenem obrazu vedno le dobroto, usmiljenje — o nevolji ni bilo nikdar najmanjšega sledu«. — Mož, kateremu ni ničesar manjkalo, ker je bil bogat, se je čutil najsrečnejšega ob postrežbi usmiljenke, ob požrtvovalni ljubezni tujega lica. Ne le o tem bogatašu, na dnu vsacega srca se vzbudi ob gotovih trenutkih spoznanje, da le požrtvovalna ljubezen osrečuje, da le v njej se odpirajo človeku nebesa tega življenja.

Globoko željo izreka Foerster. Vsemu ženstvu kliče: »Bodite usmiljenke. A s tem ne rečem, da pojdite v bolnico, da se tam žrtvujete. Kako vse drugače bi bilo na svetu, ako bi vsaka žena vršila delo usmiljenja vsaj v svojem delokrogu, v družini. Toda brez truda ne doseže nobena ime: usmiljenka. Predvsem mora biti nežna in obzirna z bolnikom, znati ga mora potolažiti in pomiriti. Vedeti mora kako in s čim naj mu streže, kako naj ga obvezuje. Obvladati se mora samo sebe, dčiti jo mora najpotrebnejša lastnost: potrpežljivost.

Gotovi bolniki so zelo sitni, zaupajo le zdravniku, kot izvedencu, ki predpiše gotovo dozo zdravil, četudi šele raziskuje bolnikovo bolezen. Ne oporekam temu zaupanju — ki ga pa zasluži le vesten zdravnik, a razsodna žena doseže mnogo, ako pomaga pravočasno. Prepreči lahko razvoj marsikatere bolezni, ako priskoči na pomoč v pravem trenutku in s pravim sredstvom, zato ji je potrebno znanje temeljnih zakonov zdravstva, razvoj nalezljivih bolezni in sredstva, ki služijo preprečitvi istih. A pred vsem mora biti usmiljenka — ker bolnik je potreben postrežbe.

Vse, kar bi zamoglo vznemirjati bolnika, odstrani iz sobe in pazi nato, da ga obdaja mir, da ne delajo zdravi nepotrebne šuma. Nepotrebni obiski so bolniku le v nadlego. Zlasti ob mrzlici vznemirjajo bolnika taki obiski. A tudi ti sama ne vznemirjaj bolnika po nepotrebem, ne prinašaj mu slabih vesti, ne pripoveduj mu neprijetnosti. Bodi vedno vesela in ne delaj skrbipolnih, kislih obrazov, ne obsipljaj ga s vprašanji. Izpolni mu želje, ako mu niso v škodo. Toplota v bolnikovi sobi naj ne presega 16°—18° C. Sobo zrači tudi po zimi, da preprečiš nabiranje prahu, obriši pod z vlažno cunjjo. Stroga snaga je neobhodno potrebna ne le pri bolniku samem; vse kar ga obdaja: perilo, postelja, jedilno orodje, vse naj bo snažno, a tudi strežnica sama.

Velike pazljivosti je treba pri zdravilih. Premočna zdravila ali prevelike doze so škodljive, zlasti strup vsebujoča kot: opij, živo srebro itd. Strogo moramo ločiti notranja in zunanja zdravila, zato imej vsako svoj napis.

Za žejo ne dajaj nikdar bolniku alkoholnih pijač. Osvežujoče vplivajo sadni sokovi in so neobhodno potrebni tudi zdravemu človeku za ohranitev zdravja.

Da zamore biti žena res prava pomočnica v slučaju bolezni, je neobhodno potrebno, da prebira spise in si naroči brošure, ki dajajo tozadevna navodila. V težji bolezni pa išči pomoči pri vestnem zdravniku.

Toda ne le ob postelji družinskega bolnika je cilj žene — usmiljenke. Obširno je polje njenega delovanja. Čakajo jo tudi drugi bolniki, zlasti uboge žene porodnice, čaka jo vsak telesno in duševno bolan človek. Blagor onim, ki so bogate na duši, bogate na sredstvih, da lahko pomagajo in dajajo. Skrbi žena — usmiljenka, da ne bo ostalo to polje neobdelano. Bog te je obdaril s zemeljskim bogastvom, blagor tebi in drugim, ako znaš prav rabiti to bogastvo.

ZADNIKRAT...

Mati, mati, le pustite,
naj kropit ga z vami grem,
saj ne bodem se jokala,
krila žalost bom ljudem.
Ko na odru ga zagledam,
ko mi bled in trd leži,
saj srcé mi v prsih počí,
dvema zvon zvečer zvoni.

DOM GOSPE MATERE SERAFINE. IVAN PREGELJ.

X. ŠE ENKRÁT KRVAVA LILIJA.

ESTRA Elekta je prišla posetit mater Ignacijo, ki je trpela v tistih mokrotnih dneh neskončne muke in prepevala po božne psalme, da bi ji duša ne obnemogla. Pri materi Ignaciji je našla mater kuharico in je izvedela, kar so že vse vedele v samostanu, da je Anakleta zbolela živčno in da tudi njene oči ne bodo

več zdrave.

»Ali bo slepa do smrti?« je vprašala Elekta in čudno strašno jo je streslo...

Gospa mati Serafina je bila žalostna in je odredila, naj molijo vse matere in sestre za ubogo Anakleto. Ko je rekla besedo »ubogo«, je zadržala nekaka trdost v njenem licu. Vedela je pač ona edina, kako je vse prišlo, kako da je postala sestra Anakleta tako nesrečna; prednica ni mogla, da ne bi pokazala vsaj malo namenoma, da o b s o j a svojo podložnico. Gospa mati Serafina, kaj si Ti vedela takrat kako je v nekaterih srcih, ki so žejna ene ljubeznivosti, ene same majhne sreče. Ti si nosila v sebi srečo, srečo svoje krvi, plemiške krvi, ki ji prija ugodje ponosa, samozavesti, ki je že iz rodov v rod rastla v prezirno mirnost, in ki manj trpi, zato ker manj ljubi, je manj grešna, ker je vodenejša...

Sestri Elekti je razburila osoda nesrečne Anaklete vse bitje. Nekaka histerična žalost se je je polastila, čudna misel ji je rila po glavi: ah, saj je vse eno. Saj je vse ničevo! Čemu živeti! O Jezus, kako je čudno živeti. O Jezus, ne daj, da grešim! A čemu, pošiljaš take težke ure! Take težke čase! Sestra Elektra je šla k izpovedi in potožila gospodu očetu svojo boleost. Vstala je od spovednice in molila dolgo. In v molitvi je dozorel njen sklep:

Tri noči ne bom legla, molila bom pred Križanim za nestrpnost, za grehe, za čudno blodnost, ki je v meni od onih davnih dni. Bom molila in prinesla žrtev svojo za sestro Anakleto, za siroto!...

Do štirih zjutraj je ležala sestra Elekta pod razpelom v svoji celici. Hladno je bilo, kašljala je. Potem je nekako obnemogla in se izgubila v moten sen... Bila je zgodba njene »novelek«, ki je bila zgorela.

Sanjalo se ji je, da gre skozi gozd. Vsa mlada, vsa vesela. Na pošto gre. Drobnost semce je spisala. Skrивaj. Nihče ne sme vedeti, da piše. Skozi uro širok gozd v bližnjo faro nosi ta pisemca, ki romajo potem daleč, daleč v veliko mesto. Tam živi — on, njen...

»Albatros«, kakor se podpisuje v pesmicah, ki jih priobčuje v »Zvonu« in posveča njej, »gospodični Juliki.« Veselo je po samotni poti skozi gozd. Toda kaj je to? Strašna tesnoba objame mlado dekletce. Čuden, zverinski moški obraz, neobrit, gnusen je zarezal pred njo sredi gozdnega hladu. Dekle krikne. »Čakaj« zavpije oni. Dekle beži, zavpije. Strašno jo je zgrabilo nekaj, ji pokrilo usta z kosmato kapo in jo vleče skozi smrečje, grmovje in jo vrže na tla in sopiha, gnusno...

»Na pomoč, na pomoč!«

Sestra Elekta je planila kvišku iz sanj. Trepetajoča, do smrti utrujena. Še enkrat in še enkrat je bila zopet doživela v svojih sanjah strašno zgodbo svoje križane mladosti. Opotekaje se je legla vsa premražena v kapelico k matutinu. Trikrat jo je hotela obiti slabost, dušilo jo je v grlu, tiščalo pri srcu. Ko je začela maša in so zapele pevke nune — ona sama že davno ni več smela peti — ji je postalo čudno sladko in trudno. Molila je in vendar nekam razmišljeno, molila vneto in vendar čuvstvuojača tiste davne čase, strašno zgodbo v gozdu, izpraševanje orožnikov, žalost starišev in čudežno razsvetljenje: v samostanu je zame rešitev in pokoj. Davna lica so begala mimo njene duše. Tonula je topa žalost, lahko je postajalo v prsih, opajal je vonj kadila...

»Ah, Jezus in jutri bom vzela šlar in bom Tvoja za veke. Ah Jezus, dobri! Saj sem vsem odpustila in še tistemu strašnemu, obupanemu, ki me je utrgal... Ah, Jezus, daj mi, daj. Samo Tvoja, po duši in telesu, Tvoja do zadnje kaplje krvi!« — — —

Iz svojega sedeža se je dvignila naglo gospa mati Serafina in stopila burno k sedežu sestre Elekte.

»Sestra, ali vam je slabo?«

Sestra Elekta je vzdignila trudno glavo. Droben curek krvi ji je tekkel čez osinele drobne ustnice in se nabiral pod klopjo v okroglo kalužo. Gospa mati Serafina je prijela bolno sestro krog pasu in jo potegnila k sebi iz stola. Mati kuharica se je dvignila burno in ji priskočila na pomoč...

Sveta, vneto je lila pobožna ofertorijska pesem s kora. Tiho so šumele orglje pod belimi, drobnimi prsti sestre Ljudmile. Gospodična Mercedes je pela sopran solo. Še pred letom je pela v isti pesmi solo sestra Elekta...

* * *

V sobi za bolnike je zaudarjalo po ostrem. Sestro Elektro ste bile prenesle mati kuharica in dekla v posteljo na novo postlano. Tiha, drobna, neznatna v mični bolni onemoglosti, je ležala v visokih blazinah. Drobna glavica, kakor glava bolnega otroka, je ležala brez moči pogreznjena v vzglavje, brezkrvne ustnice so bile napol odprte. Videlo se je, da

bolnica težko diha, kakor da nima zraku. Kakor žejna ptička je bila, ki se duši. Sestre in matere, ki so jo hodile obiskovat, so jo pomilovale na tihem: tako čudno vidno je venela sestra Elekta, tako nenavadno hitro je hotela biti že pri ženinu svojem, Elekta izbrana pri Izbranem. Tihe tople, svete besede hrepenjenja po Ljubem, Svetem so bile tiste dneve šepetane v teh stenah, ki so videle že tolikrat smrt, dolgo in mučno, kratko in sladko, kakor bolešno hrepenenje. V nočeh je bilo mlajše sestre strah in so si šepetale, da hodijo duše umrlih nazaj, da posejajo to sobo in sedijo v njej v luninem svitu, ki pada skozi okno. Ni minilo leto, da ni izdihnila ena ali druga samostanka v tej sobi svoje hrepeneče duše. Eno so dvignili iz te sobe in ji postlali doli ob oltarju za zelenim zastorom in že je zorela v tej ali oni celici druga bolniški sobi, uri slovesa, uri združenja z Ženinom nebeškim, uri združenja z malim detetom nazaretske svete matere...

Začetkom zime ob prvih snegovih je zorela Elektina bolezen koncu. Sestre in matere so se vrstile zadnje dni in noči ob njeni postelji, čuječe jo, strežeč jej, tolažeč jo, ko so prišle ure strašne žalosti in strahu.

Tisto noč ste bedele pri njej mati Rafaela in gospodična Anica. Gospodična Anica je molila naprej in mati Rafaela je odgovarjala. Redno vsake pol ure je obrnila mati Rafaela svojo peščenjo uro.

Trenotno se je oglasil tih smešek od bolniške postelje:

»Oh, mati Rafaela. Vi ste prava smrt!«

Mati Rafaela je pozabila odmoliti in je vprašala, kakor sama zase:

»Ali se ji sanja? Kaj je rekla?«

»Da ste prava smrt,« je odvrnila Anica.

»Kako to?« se je začudila stara nuna nekako osupla in užaljena.

»Vi z vašo uro, mati Rafaela!« se je zopet zahihitala bolnica. Tedaj se je dvignila stara nuna, stopila k postelji in menila rosbato:

»Če smo zdravi, bi vsaj spali in pustili, da drugi molijo, stari ljudje, ki tudi nekaj vedo!«

»Oh, mati Rafaela, ali ste hudi?« je prашala začudeno sestra Elekta. In čez hip je dodala:

»Saj sem zdrava, dobro mi je, tako lahko!«

»Aha!« je odvrnila mati Rafaela in se okrenila od bolnice k Anici. Anica je osupnila. Skoro spoznala ni obraza matere Rafaela, tako se je bil čudno nenadno in naglo izpremenil.

»Prav dobro mi je,« je govorila bolnica. »Zdaj čutim, da mi je odleglo. O moj Jezus, še bom učiteljica, še.«

Mati Rafaela je rekla, kakor da je ni slišala:

»Zdravil vam bom dala, sestra Elekta.«

»Oh.« je vzdihnila sestra Elekta, »ne siliti mi jih. Zdravil pa res ne maram. A jedla bi rada, pila bi rada kaj..... kaj dobrega, kaj

takega.... oh... saj sama ne vem kaj...«

Mati Rafaela je stopila bliže k Anici in rekla mrmraje:

»Dekle, moli! To je njena zadnja!«

Šla je po sobi in odprla malo omarico in vzela iz nje voščeno svečo. Bolnica je šla z očmi za njo in je rekla plaho:

»Mati Rafaela, zakaj svečo? Ali mislite, da bom umrla? Kaj še! Saj mi je boljše, o zelo, zelo boljše. Malo zaspala bom, samo pila bi še rada... oh, saj ne smem... polnoč... kaj neda, je že mimo...?«

»Tri je odbila!« je dahnila Anica.

»Tri!« je šepetnila bolnica. »Takrat je umrl moj sladki moj Jezus! O Jezušček!« Tihoho je ugasnila njena beseda. Mati Rafaela se je nagnila nad bolnico.

»Spi, prav zares spi,« je zamrmrala in se približala zopet Anici. In nekaj hipov ste ženi molčale. Potem pa je rekla mati Rafaela, tako kakor, da govori sama zase:

»Smrt in bolezen in molitev. No, da. To je naš dom, to je tvoj dom, gospa mati. Smrt in molitev. V molitvi koprne po smrti in v smrti molijo in kakor svečke, kakor regratove svečke jih upihuje hela žena, božja nuna. Haha! Koščena nuna, Ženinov poslanec. Mene ni poznala, šla je mimo. Kaj? Ali pojde tudi mimo tebe, ti mlada, Ancasta? Ali pojde in boš tako stara kot jaz —«

Mati Rafaela je v zadnjem trenutku vjela pojemajoči pesek v svoji uri in obrnila svoj čudni simbolni časoslov. Gospodična Anica je vzdihnila:

»Hladno je, mati Rafaela!«

»Bojiš se?« je vprašala začudena mati Rafaela. »Nič se ne boj! Jaz ti povem. Ti boš ostarela v samostanu. Na obrazu ti vidim. Rojena si bila zanj. Izven njega bi umrla. V njem boš živela do sivih let.«

»Da bi mi Jezus dal to srečo!« je ganjena odvrnila Anica.

»Dal ti bo to in še sto drugih sreč!« je rekla slovesno mati Rafaela in pristavila:

»Zdaj pa molive naprej!«

Nenadoma, kakor v pravljici je šinil lunin žarek izza oblaka skozi okno. Tihoho je zavelo zunaj, veter je potegnil mrzel mimo ogla. Okensko steklo je rahlo zašklenetalo. Bilo je kakor, da je nekdo potrkal, rahlo, tiho, hoječe. Mati Rafaela je vneto in glasno zategnila:

»... in ob naši smrtni uri. Amen!«

Anica je molila naprej in mati Rafaela ni odmolila. Zadremala je bila. Anica je molila in odmoljevala sama. In sredi njenih prošenj se je predramila stara nuna in mrmrala:

»Lej jo no Rafaelo rafaelasto. Dremlje ko zajkulja v detelji. Sveta Marija, mati božja...«

Anica je prestala moliti.

»Mati Rafaela!«

»Kaj je?«

»Glejte, kako strašno je blede sestra Elekta!...«

»Misliš?«

Stara nuna se je dvignila in stopila k bolnični postelji in se sklonila nad njo in poslušala dolgo sklonjena. Nato je menila:

»Ne slišim, stara sem. Ti si mlada. Poslušaj, ali diha.«

Gospodična Anica je pristopila in se nagnila nad bolnico. In ko se je nagnila, se je z licem doteknila mrzlih bolničnih ustnic in jo je streslo.

»Jezus, mati Rafaela!«

»Kaj je!«

»Strašno je hladna, mrzla.«

Mati Rafaela je prižigala voščenko in mrmrala:

»In brez voščenske sem jo pustila, teslo staro jaz, babišče klepetavo!«

Okretna se je približala z gorečo voščenko postelji in vzkliknila:

»Molive!«

Anica je zdrknila na kolena, mati Rafaela je segla po bolnični desnici, ji razprla prste in ji potisnila mednje voščenko.

Takrat je vzdihnilo tiho, kakor od daleč iz strašne, strašne dalje. Dvoje globoko udratih oči je zatrepetalo.

»Sestra Elekta, pozdravite Jezusa«, je rekla mati Rafaela. Anici so zavrele bogate otroško sladke solze v oči:

»In tudi meni, Jezus, daj, tudi meni, kadar bo čas, tako smrt!«

»Sestra Elekta, počivaj sladko!« je rekla mati Rafaela in zatisnila oči tovarišici, ki je bila izdahnila.

Mati Rafaela je bila rekla prvokrat v življenju sestri Elekti: ti....

Ali je Anico bolj ljubila, da jo je prvo leto tikala?

Čudna nuna, stara Rafaela s peščeno uro...
(Dalje pride.)

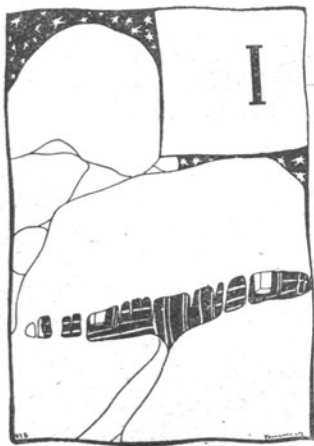
VEČ VESELJA

bi vžgali v sebi in v drugih, ko bi v razgovorih in odgovorih, v pripovedovanju, v opisovanju in v dejanjih mislili le na toplejša čustva: ko bi vzbujali v srcih onih, katerim so

namenjene naše besede, naša dejanja, milo-
bo, obzirnost, usmiljenje, dobrohotnost, do-
broto in zaupanje!

DEKLICA DAVNINE. J. JACQUIN M. J.

IZABELA DEKLICA IZ ČASOV FEVDALIZMA.

ZABELA je zdehala. Pač je bil iz grajske sobe skozi okno, čigar šipe so bile tega mrzlega decemberskega dne pokrite z ledenimi rožami, prelep razgled: graščina se je ponosno vzdigovala na strmi pečini sto metrov nad dolino in od tu je segel pogled daleč do obzorja, kjer se je med vrbovjem vila ljubka rečica Ivette, kjer so počivale ponižne kočice in se je odčrtaval zvonik; še dalje pa se je videl vrh Meridonskega stolpa, potopljenega v zimske pare, ki so zavijale vse obzorje.

Toda lepota kake pokrajine še ni dovoljno razvedrilo za desetletno deklico. Sicer pa ni bilo za nikogar preveč zabavno življenje med tem visokim zidovjem z orjaškimi stolpi, ki so imeli ozke line, v tej utrdbi z vedno vzdignjenim premakljivim mostičem, s težkimi, vedno zaprtimi vrati, kjer so se sprehodi omejevali na zavite stezice med nasipi.

V veliki dvorani, ki so jo krasili grbi in orožje, čelade, oklepi, ščiti, meči, sekire in

bati, je sedela graščakinja gospa Adelajda in predla na kolovratu pri oknu, pred velikim kamimom, kjer je gorela hrastova klada, je dremal grof Amaury in je imel videz kot da posluša ne določen razgovor, ki je razdvajal njegovega oskrbnika in kaplana.

Dolgočasje se je razširilo tudi do vojakov, ki so se zabavali z igro in pometali trudno svoje kocke po tleh stolpa, ki je imel okna zastrta z pooljenim papirjem, da je prav težko notri prihajala svetloba.

Že dolgo časa ni bilo nobenega trubadurja, ki bi opeval slavna čina junaškega Rolanda:

O, Durandal, kako si bel in čist!

O, raje smrt, kot dati te poganom!

in tudi se ni tu ustavil noben glumač, ki bi kazal svoje naučene živali.

Izabela se je naglo okrenila in živahno dejala:

»Gospod Gregor, ali ste že pozabili, da obhajamo jutri božič in da nocoj opolnoči berete mašo in da nimamo jaslic. Stavim kaj, da imajo katere v vasi!«

Gospod kaplan Gregor je vzkliknil:

»Ničesar nisem pozabil, gospodična Izabela. Toda za jaslice imamo le slamo, v našo kapelo pa ne moramo postaviti kakor v cerkev osla in vola.«

»Seveda ne, toda lahko bi imeli ljubko dete, ki bi se mi smehljalo, ki bi ga lepo po-

vila in položila na slamo in ki bi z občudovanjem gledal na vaš zlat mašniški plašč.«

»Kje naj, gospodična Izabela dobimo otročička?«

»Ali bi ga nam ne mogel posoditi kak kmet?«

»Vprašajte našega oskrbnika: povedal vam bo, gospodična Izabela, da ima najmlajši vaški otrok že sedem let in torej ne more predstavljati Jezuščka v jaslicah.«

Izabela je umolknila, stopila k oknu in zopet začela zdehati, opazovaje komaj še zlateče se solnce, ki se je potapljal v meglo. Toda v tem trenutku je stražar na stolpu zatrobil.

»Sprevod!« je vzkliknila deklica; »o, čisto smo pozabili na to!«

Tudi sam grof Amaury in gospa Adelajda sta vstala. Sledila sta jima debeli oskrbnik in kaplan Gregor in vsi so gledali pri visokem oknu dolg sprevod kmetov, ki so se vzpenjali proti gradu po kameniti stezi.

»Počakajmo jih pri vhodu!«, je dejal grof.

Naglo so spustili vzdigljivi mostič in vsi so se uvrstili okrog častnega dvora, postavili so se po stopnicah, vodečih v stolp ali pa posedli okrajke vodnjakov in kmalu zatem so vstopili kmetje.

Na čelu je korakal zibajoč se glumač in vrtel lajno. Na hrbtu je imel obešeno košaro, v kateri se je nahajala prtljaga, ki zadostuje za potujočega pevca, na glavi pa mu je čepela opica, ki je rezla kratkočasne obraze. Ob zvokih lajne pa so prihajali plešočiči kmetje. Med njimi sta bila mladenič in dekle, ki sta privlekla s seboj belo, vso s trakovi prepasano gos, poleg njiju je pa držala neka deklica iz vasi lepo z zlato skorjo prevlečeno pogačo. Vsi trije so se ustavili pred grofom Amauryjem, pred gospo Adelajdo in gospodično Izabelo.

Mlademu, zardelemu in jecljajočemu kmetu, ki ga je istočasno zbegala prisotnost njegovega gospoda kakor tudi obupni kriki gosi, ki so motili godbo in petje, se je posrečilo, da je iztresel naslednje besede:

»Gospod, po običaju, ki predpisuje onim, kateri se nameravajo na ševrejskih tleh poročiti, da morajo našemu vzvišenemu gospodu prinesiti najlepšo belo gos kot poročno jed, smo mi... mi... tu!«

Ta nepričakovani zaključek je vzbudil hrupen smeh in bučno vzklikanje. Deklica, ki je spremljala poročenca, je srečno rešila uboega govornika iz zadrege. Pristopila je bliže in ponudila svoje darilo z ljubkim nagovorom:

»Ta pogača iz bele moke in jajec in medu je za gospodično Izabelo!«

Običaj je zahteval, da je nato izpregovoril grof Amaury, ki je pokazal zanimanje za mlada zakonca in ju vprašal:

»No, kako pa je s premoženjem?«

»Imava leseno kočo«, se je priklonila mlada žena, »poslopje za seno in dvornico.«

»Imava,« je izpregovoril mladi mož, »posteljo perilo iz prediva, klopi in kruhnico.«

»Imava solnico, svetiljko, bakljo, rešetko za praženje, meh in kotel za kuhanje.«

»Imava rešeto, sito, grablje, motiko, plug, bodilo in brano.«

»Imava nož, vrč, lonce in posode in na stropu pa košaro za sir.«

In ko sta zdaj oba mlada zakonca umolknila, je pristavil grof Amaury:

»Jaz pa ti dam to sekiro, ki bo služila ne samo za sekanje drv, temveč tudi za obrambo vajine hiše pred napadalcem!«

Gospa Adelajda pa se je obrnila k ženi in ji dejala:

»A jaz ti podarim to avbo, ki jo boš nosila ob praznikih!«

Glumač je zavrtel lajno, poskočil in se predstavil:

»Skakalec, plesalec, igralec, krotilec medvedov in opic, piščalkar, igralec na tambur in mandoro in na vsa znana in neznana glasbila pevec, ekvilibrist, šaljivec, vsevedež. Tudi znam prednašati brez oddiha vse konsevalsko pesem. Živel gospod Amaury, ki je imel moč, da je premagal viteza Meridona, tega razbojnika, ki ugonablja svoje podložnike in sužnje, ki požiga žetve in razdira domove. Živel plemeniti gospod Amaury!«

Glumači imajo vedno dobro namazen jezik, kadar se hočejo prilaskati mogočnikom. Ko je skakalec zaključil svoj slavospev, je znova pozdravil se postavil spet sprevodu na čelo.

»O!« je vzkliknila Izabela žalostno, »zabavneš pa odhaja!«

»Ostani tu!« je velel graščak.

Skakalec se je postavil na zidan podstavek, kmetje pa so ob škripanju njegove lajne popevali, plesali in se vrteli po tlaku, zavili so okrog dvorišča na vzdigljivi mostič in se vračali po kameniti stezici v vas.

»No, glumač,« je izpregovoril grof Amaury, »zdi se mi, da ti ni graščak Meridon, čigar stolp se vidi od tu, po sru. Povej nam vzrok!«

»He, zgodba je prav preprosta. Kakor, včeraj sem hotel iti čez most preko Jvette in sem mislil, da bom po starem običaju poplačal mostnino s tem, da pokažem umetnost svoje opice. Toda zgodilo se je, da me je stražar privedel pred viteza Meridona, ki mi je nakazal dvanajst batin. Še zdaj me ščeni v ramnih. Potem pa je me velel treščiti ven. Toda konec dogodka je tudi tako ganljiv... seveda na drug način,« je dejal glumač, »hočete, da vam povem? No, poslušajte. Ko sem hodil po gozdovih tega zlobnega viteza sem našel blizu žalostne gore... tole.«

Pri teh besedah je glumač vzel s hrbta košarico in jo skrbno odgrnil, potem pa pokazal na med pleniciami speče tako lepo rožnato in snežnobele dete...

»In jaz sem ga vzel za svojega« je končal svoje pripovedovanje, ker sem videl, da je močne rasti in ne bo kakor jaz ubogi glumač,

ampak fant kot se spodobi, ki bo nekoč povrnil gospodu Meridom onih dvajset batin, ki mi je dal na posojilo?»

Izabela se je sklonila nad zasilno zibelko in nenadoma se je je polastila neizrečna ginenost.

V tej mračni sobi, kjer je teklo deklici življenje brez cilja, brez razvedrila, brez zabav, ki bi jo zadovoljevale, se je zdelo, da to neobgljeno dete prosi nje med visokimi zidovi izgubljenе sence, ljubezni in zaščite; srce ji je utripalo tako močno, da je vzkliknila: »Moj bo! Hočem ga imeti!«

Gospod Amaury je zmajal z rameni in dejal: »Vzemi ga!«

Gospa Adelajde se je spomnila dobe, ko je bila tudi Izabela še majceno in ljubko dete in se je nasmehnila. Glumač pa je prevzet dejal:

»Rad vam dam tega izgubljenega otroka!«

Izabela ni več čula teh besed. Še vedno speče dete je vzela v naročje in stekla proti kapeli ter klicala:

»Gospod Gregor, gospod Gregor! Zdaj pa imam dete za naše jaslice!«

Po večerji so se zbrali v veliki dvorani kastelani in služinčad. K njim sta prisedla oskrbnik in gospod Gregor, pa tudi Izabela in paž Lois sta bila zraven. Med vrati pa so se na

klopeh drenjali vojaki, da bi prav gotovo prisostvovali prizoru, ki bi se naj odigral; glumač je namreč pripravljaj sijajno predstavo.

Pa je bilo res sijajno: opica je spretno skakala po obročih in vezala take obraze, da so se vsi smejali. Glumač pa je metal meče in goreče baklje, posnemal je slavčevu petje, ki lije v noč kot kristalna vodica, in žvrgolenje škrjančka, ki plove prek zelenih ravnin pod zlato solnce. Opeval je rousevalsko bitko, ko so se vitezi v svoji blesteči opremi, s svetlimi čeladami in bliščečimi meči vrgli na divje Saracene. Nato je izborno zapel o Rolandovi smrti:

Roké je sklopil in je nagnil glavo,
tako je Roland tiho, tiho umrl.

Toda Izabela je bila tako zatopljena v svoj sen, da ni ne videla, ne slišala ničesar.

Tedaj pa je sredi noči zapel zvonček.

Izabela in gospa Adelajda sta vstali, za njima sta se dvignila grof Amaury in paž Lois in vsi štirje so se podali v kapelo, kjer je daroval kapelan Gregor polnočnico. Stopili so pred oltar, kjer so bile napravljene jaslice; na slami je ležalo v dolge plenice povito rožnato dete.

Ko je otrok zagledal Izabelo, se je nasmehnil in sprožil roké proti njej; Izabela pa se je zavedla, da se ne bo v tem mračnem in zapuščenem gradu nikoliveč dolgočasila.

LOVČEVA POROKA.

Stoji na gori lovce mlad,
pogled njegov se bliska,
z levico briše si solzé,
z desnico puško stiska.

Krog njega vir in ptičji spev,
nad njim obok je jasni,
obdaja sinjih ga vrhov
planinski pas prekrasni.

Pozdravlja skala ga srčno,
vrh skal planinska roža,
v dolini glas zvona zvoní,
mu lice mlado boža.

Veselo, glasno poje zvon,
k poroki se oglašá,
a lovcu, ki je vrh skalín
najlepša nad ugaša.

Zdaj v cerkvi beli svečenik
do smrti dva poroča,
nevesti mladi ženín lep
srcé zvestó izročá.

Nevesti smeje se oko
in lice vse cvetoče,
in z njo veseli svatje so,
a loveč v gori joče.

Le njemu segla je v roko,
zvestobo obljubila,
le leta pol in ona je
besedo prelomila.

Stoji na gori lovec mlad,
na puško se opira
zamišljen ves ja v črni gozd
in v skale se ozira.

Zjasni se mračno mu okó,
vrh skal glasno zavrisne,
se smeje lice mu mlado,
na prsi puško stisne.

Planina draga, tvoj sem, tvoj,
in tebe bom zasnuvil,
poročil bodem se s teboj
in te do groba ljubil.

Ti puška moja risana
boš naju poročila,
planinca ti in tvoj odmev
mi bosta pa zvonila.

Ni mar mi več dolinski svet,
ne deva ti nezvesta
ti skalnata planina si
najlepša mi nevesta.

GREŠNIK, FRANCE BEVK.

Stopil je v cerkev, se poškopil z blagoslovljeno vodo ter postal.

Zatrepetalo mu je pred očmi, komaj je mogel razločiti glavni oltar od sten. Ornamenti so spominjali na Ludovika XV. Cvetlica se je oklepala cvetlice, angelček je držal angelčka za roko, vse v dolgi vrsti po steni; vse se je svetilo pozlačeno. Okna so bila zavešena s svetlimi zagrinjali, da je padala svetloba skozi nje in se lovila na smehlajočih obrazih angelčkov in Mater božje v velikem oltarju. Tudi tabernakelj sta zagrinjali beli zagrinjali in izza zagrinjal se je svetilo zlato, okrašeno z zlatimi grozdi in zlatim pšeničnim klasjem.

Zamižal je; pestro in svetloba ga je vznemirila. Iskal je sence in mističnega mraku, kraja, kjer misli ne moti posvetnost in ji je prosta pot k Bogu. Pisane stene so se mu zdele skoraj grešne, ko je človek željan miru in pokore.

V stranski ladiji j bil polmrak. Zavil je v njega in hladno ga je objelo preko prsi. Pri krstnem kamnu je stala izpovednica. Obstal je in pogledal ta les. Kadarkoli se je v svojem življenju spomnil nanj, ga je stresel mráz z isto silo, kot ob spominu na krsto. Če se je spomnil v družbi nanjo, je bil naenkrat žalosten in zamišljen. »Memento mori...« je vzdihnil nekoč, pa sam ni vedel, kako mu je prišla ta beseda na ustnice.

Sklonil je glavo v svojih mislih in se približal oltarju, ki je ležal globoko v senci polmraka. Pokleknil je in sklenil roke, nerodno, kot majhen otrok. Na oltarni sliki je klečala Marija Magdalena in mazlila noge Jezusu, Jezus pa se je sklanjal k njej. Gledal je sliko... Opazoval je podobo dolgo, ogledal vse gube na obleki Magdalenini, premeril vrček za olje, presodil solnce v kotu slike in senco preko vseh obrazov. Ta čas ni molil. Ko se je zavedel svoje raztresenosti, je pogledal na tla, na temno razhojeno preprogo in je začel moliti... Šepetal je besede, ki jih je sestavil sam; očenaša ni več znal celega.

Iz srednje ladje se je slišala hoja po prstih, šum svile ženskih kril; gotovo bogata vdova; šklepetanje opank sivolasega patra in zopet mir..

Ustnice so zopet obstale. Na preprogo so bile vtakane pisane rože, bele, rdeče in plave. Listje je bilo temnozeleno, list se je oklepil lista; same rože v dolgi vrsti, od zgoraj, vrsta za vrsto, do spodaj.

Pred oči mu je stopila lepa dama, ki je nosila vedno rožasto obleko, celo tedaj, ko ji je mož umrl. Bil je še majhen deček, ko jo je poznal in je bil srečen, če jo je videl... Po treh letih ga je odslovila in zdaj je resnično omahoval med svetnikom in razuzdancem.

Zavedel se je, da ne moli. Začutil je vso bolest življenskega nemira in je vstal. Živci so mu vznemirjeni trepetali, telo se mu je treslo kot mrzlično.

Stopil je z odločnim korakom mimo glavnega oltarja v zakristijo...

»Ali bi dobil izpovednika?«

Sivolasi pater je klečal ob klečalniku in molil. Počasi se je ozrl, ga pogledal, pomolčal in slednjič odgovoril:

»Počakajte ob izpovednici pri krstnem kamnu.«

Sivolasemu patru so bili taki obiski navadni. Samostan v bližini mesta je kot zdravilišče. Iz mesta in dežele kapljajo ljudje z bledimi obrazi in upalimi prsi in iščejo zdravlja. Izpovednikova beseda, odvezujoči križ in sveti kruh tolažijo, zdravijo in krepé. Nekateri so vračajo vsako leto nazaj: čas jim zopet zaplodi bolezen. Dan za dnem, dan za dnem.

Eni so ošabni in sirovi: zlepa jim ni kaj greh. »Ubijal nisem, ropal nisem, požigal nisem in tudi kradel ne!« — Drugi so tenkočutni, tem je greh vse: »Vse grehe sveta imam na duši!« in so čisti kot otroci. Šibki vedno, da sklepa ne bodo držali, pa obljubijo, da bodo držali, če bo v moči. Brez odveze ne gredo proč, da vsaj za trenutek čutijo moč in silo čistosti.

Sivolasi pater je rad izpovedoval, dasi mu je bilo bridko. Cela procesija krivic, tiranstva in sužnosti, vzdihov in kletev roma mimo izpovednice. Ne ena fara, ne ena domovina, ne eno ljudstvo se zrcali v tem, ampak mišljenje, zakoni in dejanja celega sveta in dobe govore iz tistih litanij in padajo na izpovednikovo srce. Stari pater je trpko čutil vsak udarec teh svetovnih kapelj; pa izpovednikovo srce je kot srce pesnika. Pade nanj bridkost, izvabi pesem iz strun in dá prostor novi bridkosti...

Patru se je mudilo v izpovednico. Ko je zaprl vrata in zagrnjal plavo zagrinjalo, je počakal par trenutkov.

»Kdaj ste bili zadnjič pri izpovedi?«

Jastreb je pomislil. Ni vedel, koliko let je tega. Zardel je, prijel nervozno prstan na levi roki in ga vrte.

»Kdaj ste bili zadnjič pri izpovedi?« Pater je mislil, da je vprašanje preslišal.

Videl je, da mora na vsak način odgovoriti: Najrajši bi bil ta trenutek šel, pa je ostal.

»Lažje bi povedal, kdaj nisem bil duhovni oče...«

»Povejte!«

»Od tedaj nisem videl izpovednice, ko sem končal gimnazijo. Devetnajst let sem imel. Zdaj jih imam trinštirideset... Pri obhajilu pa nisem bil od...« Prepričan je bil, da tega ne more in ne sme povedati.

»Prosim.« Patrov glas je bil navaden, nič vznemirjen in zelo prijazen.

»... od desetega leta... K izpovedi sem hodil, ker sem moral, k obhajilu ne.«

Izpovednik je molčal za trenutek, izpovedanec tudi.

»Povejte grehe!«

Izpovedancu je padla teža na srce. Lažje bi mu bilo, da bi bil izpovednik hud: »Od desete tega leta? Nesrečnež!« Pa je bil tako hladen, kot bi mu bila izpoved vsakdanje opravilo. Teža je pela, zato se je hotel iznebiti.

»Napravil sem bil greh, ki me ga je bilo sram povedati: izpovedoval nas je gospod, ki nam je bil dobro znan, in sem zamolčal. Božjega ropa nisem storil; umaknil sem se svetemu obhajilu. Tako tudi pozneje. Nazadnje sem opustil še izpoved...«

Izpovedanec je obmolnil. Tudi pater je molčal.

»Kako mi je bilo to težko, duhovni oče! Spočetka, pozneje ne več. Radi matere! Ko jo je vzela smrt, sem padal v greh za grehom... globlje... globlje...«

Izpovedanec je pravil grehe počasi in s trepetajočim glasom, navadne grehe, velike in majhne, in obmolnil. Pater se je odkašljaj, držeč robec pred usti. Izpovedanec se je zdel sam sebi smešen. Solzave, skesane besede so se mu gabile in najrajši bi jih bil preklical in rekel: Grešil sem in kaj mi bo žal za to!... Pa ta ponos se je uklonil hrepenanju po miru, ki ga je privedlo tja.

Izpovednik je zastrmel skozi zamreženo okence. Na obrazu tujčevem je videl, da je prihranil težo za zadnje.

»Duhovni oče, saj poznate življenje! Vse pritiska, vse rine, svetuje in diktira... Tja, sem, gor, dol, brez začetka in brez konča... kapljica v reki, ki jo ženejo sestrice dalje. Morda bi vse rade šle ven, rade mirovale, pa ne more niti ena. Druga potiska drugo, med skalovjem, čez slapove, razdirajo in delajo, se pršijo, združujejo... Duhovni oče, jaz sem kaplja.«

Te besede so se mu zdela še bolj gnusne in grde, nevredne moža, ki hoče biti odkrit in razkriti dejanja taka kot so... Kot bi bil prišel tja, da se opraviči: Grešil sem, pa nisem kriv!

Pater se je zganil v izpovednici.

»Povejte dalje!«

»Imam še velike grehe... Koliko — kdo bi se tega spominjal!«

Pater se je zopet ozrl skozi mrežo. Ko je zagledal pred seboj resne, lepe poteze obraza, ki je razodeval umnega človeka, je zopet narahlo zamižal, kot bi hotel reči: »Slišim, ne vem, kdo si!«

»Povejte, česar se spominjate!«

Kratek molk.

»Umoril sem petnajst deklic,« je ponovil izpovedanec z isto hladnostjo kot prej.

»Petnajst deklic?« Izpovednikov glas se je potresel. Mislil je, da ima znorelega človeka pred seboj.

Duhovni oče, kaj je umor?«

Pater je molčal. Mož je čakal odgovora, ko ga ni dobil, je pravil dalje:

»Umoril sem jih... Umrle so počasne, počasne smrti... S prvo prijazno, lažnivo besedo, s prvim polju-bom sem vdahnil vsaki kal boleznim, štel bi jo h kroničnim. V prijetno laž sem za-

vil strupeno rožo, katere duh je mamil in razjedal. Duhovni oče, da poznate ženske! Take so, da nisem nikdar nobene obsodil. Prvo, kar dobi ženska od moškega, je upanje. Potem trdno vero van in nazadnje ljubezen... Jaz sem igral, one niso igrale, pri Bogu, da ne! Verjele so in ljubile. Nosile v srcu in trpele. Jaz vem, da so trple: trpeče obraze poznam in sem jih videl. Meni so bile roža, lepa pesem, vino prav za prav! Šel sem dalje in ogenj, ki sem ga prižgal, je tlel: naj se razgori in uniči celo ognjišče. Zapeljevali nismo, samo morilo smo. Razgorela ognjišča so ostala pepel celo življenje. »Rak jim je razjedel dušo« — jaz pa sem postal hudodelec...«

Govoril je glasno in zelo vznemirjeno. Sram ga je bilo figur, v katerih je govoril, pa si ni mogel drugače pomagati. — Pater je molčal.

»Ali ni to umor?«

»Da, tudi po mojem bi bilo to greh«, je odgovoril pater previdno.

»Ali ni to umor?« je ponovil grešnik vprašanje. »Ali se ljudje ne izpovedujejo tudi tega?«

Pater je pomolčal. »Še nihče se mi ni obtožil tega greha«, je rekel potem.

»Pri Bogu, drugi delajo isto! Duhovni oče, prisegam Vam, drugi delajo isto!«

»Zakaj ste prišli sem?«

Izpovedanec je umolnil.

»Povejte dalje!«

»Kriv sem šestih prešuštev.«

Pater je sklenil roki.

»Kriv sem šestih prešuštev. Toliko se spominjam. Morda je tudi večje število, natančno ne morem vedeti...«

»Za božjo voljo!«

»Srečal sem na cesti tujo ženo in sem jo pogledal z zanimanjem. Ko je šla dalje, sem se ustavil in gledal za njo, kako se lahno ziblje, kako je lepo njeno polno telo. Tudi ona se ogleda in me vidi. Gre dalje in — da poznate ženske, duhovni oče! Dopasti je njeno bogastvo. Nasmehe se, še prožneje se zaziblje... Greh je storjen. Možu sem vzel ženo, družini gospodinjno, otrokom mater...«

»Ali...«

»Drugi dan pride po isti poti in je še lepša, vabljivejša. Morda me dobi, morda ne. Glavno je, izpregovorim ne ž njo, ali samo redkodkaj. Bolje, da bi; pa igra je lepša, ljubša. Prihaja in odhaja, vse njene misli so pri neznancu... V svojem nemiru je bedna in se odtuji vsemu. Mož ji ni več mož, družina, otroci ji niso več otroci... Nekega dne izginem sebi v zabavo, ona pa gre svoja pota. To sem delal. Ali ni to prešuštvo?«

Pater je pomislil. »Po mojem je greh, da!«

»Ali ni to prešuštvo? Kaj se ljudje ne izpovedujejo tudi tega?«

»Ljudje to prezirajo, dobri gospod«, je rekel pater glasno, kot iz dna globoke žalosti. »Govorite dalje!«

Še dva greha, duhovni oče, in ta dva obsegata vse ostale. Lagal sem...«

»Povedali ste že.«

»Tisto je bila navadna laž, to pa je velika, neskončna... Od jutra do večera je bila v mešni, v mislih in dejanju. Laž iz strahopetnosti, laž iz prijaznosti, vljudna laž, laž iz navade... Laži v korist družbe, naroda in države, v korist umetnosti in kulture... Če bi hotel biti svet pravičen, bi moral postaviti spomenik, piramido Malone ves svet sloni na njej... Kdo bi se spominjal števila laži! Vse življenje je bila laž na mojih ustih...«

Molku izpovedanca je sledil izpovednikov molk.

»Še en greh; samomor. Poizkus samomora...«

Pater je za hip pogledal skozi mrežo, potem je zopet narahlo zamižal.

»...enkrat, dvakrat, trikrat... dvajsetkrat... nešteto krat, kot laž... kot bi neprenehoma držal browning na prsih... Ne, slaba pri-

mera; ne morem se izraziti... Uživanje slabi telo... mast brezdelja in lahkoživja zarašča možgane... Koliko sem jih poznal: ponosni na izsesane moči in ubito energijo in misel, so hodili z glavo pokoncu... Komaj sem se izkopal...«

Umolkil je...

»Ali ni to greh, duhovni oče? Ali ni ta laž hudo in tako dejanje samomor?«

Pater je molčal dolgo, dolgo. Ko ni hotel tujec potem nič več govoriti, je dvignil glavo, kot iz težkega sna.

»Molite kesanje!«

Tujec ni znal več moliti... Sklenil je roki in ječal: »Odpusti, Gospod, odpusti skesancu!«

Ko je napravil pater z roko križ odveze, se je nalahko zganilo plavo zagrinjalo. Senca je padla v ladjo... Le skozi okno glavne ladje je sijalo par rdečih umirajočih žarkov in delalo rumeno, svetlo liso tik pred izpovednico.

Mala vratca v okencu so se zaprla.

PODJARMLJENA SRCA.

Vprašuješ: Kako naj bom hvaležna onim, ki me ne obdarujejo s trdo, kruto roko, ali onim, ki me vedno predbacivajo, kar so mi dobrega storili, z namenom, da iztisnejo iz moje notranjosti in izsilijo nagnjenje, ali onemu, ki me sicer oblači in prehranjuje, a mi vendar odtegnje najpotrebnejše v besedi, v glasu, v izrazu?

Bodi mu hvaležna z upanjem, da mu bo vse povrnejo, kar tebi odtegnje, in da je pač prejel vse ono, kar tebi daje. Če spoznaš, da

je vsak dobitnik vse ono, kar ti — iz kateregakoli vzroka — dája, prejel od Boga, tega ga boš razveseljevala s pravim spoznanjem, ki bo tudi njega trdo, okorno roko pretvoril v skrbno, ki bo zgladilo nagubano lice, ki dahne stisnjenim ustnicam mile besede, ki osramoti izkoriščevalca in tebi sami se srce omehča in pomiri. Hvaležnost, ki jo čutimo pravzaprav napram Bogu, seje med ljudi mir in veselje!

EGIPČANKA. V. S.

O dlična Egipčanka ima visoko duševno kulturo. Glede inteligence in omike je dosti nad poprečno Evropejko in se veliko bolj zanima za politična in socialna vprašanja. Nekatera je duševno tako pomembna, da ji v Evropi redko najdeš primere. Občudovati moramo njeno nadarjenost in pa moč, s katero se hoče dvigniti. Kar prinese življenje njeni evropski sestri samoodsebe, vsak dan, vsako uro, vse to ti mora ona s težavo priboriti iz knjig in iz časopisov. Pajčolan ji ne brani življenja, nosi ga lahko tako prozornega kakor hoče pač njena lepota in ničemurnost. Velika ovira je pa pomanjkanje duševne izmene z moškimi, in to more premagati le najmočnejša volja. Od moških pozna samo moža, očeta in brata, v slučaju bolezni še arabskega zdravnika in le včasih evropskega; zato mora biti njeno obzorje hočeš nočeš omejeno. Poučena od dobrih francoskih in angleških učiteljic se njih jeziku popolnoma privadi in vsrka še to, kar ji morejo te učiteljice podati o kulturi njih domovine. Kmalu pa je s svojo višjo inteligenco nad njimi. Spozna evropsko literaturo, študira u-

metnost in glasbo, potem pa obstane pred nezastopnim zidom. Glasbo ji morejo podati učiteljice le nepopolno, in kako naj potem vé, kaj je najvišja umetnost? O slikarstvu sliši le teorijo, ju ljubi, a jih ne razume, ker njih del ne vidi. Vse to manjka. Podobe, ki jih vidi v sicer bogato in okusno opravljenih hišah, so manj vredne. Tuji ostanejo njenemu razumevanju posnetki starih umetnin. Koncertov in gledališča ne sme obiskovati, užitek italijanskih opernih predstav si lahko privoščijo le najbogatejše in je vrhu tega ta užitek le srednje mere. V operi je namreč nekaj lož, kamor sme hoditi, a cene so pretirane. V zadnjem času so take lože tudi v kino, a tudi pretirano drage. Vidi pa vendar na ta način moderno evropsko življenje, seveda le malokatero. Ta samota se pozna celo najbolj omikani in kultivirani Egipčanki, naivno otročja je in čudno primitivne nazore ima o življenju; smešno-naivno je to in ganljivo obenem.

Ko sem prvič obiskala odličnega Egipčana, pripoveduje Sidy Pal, sem vnaprej prosila za odpuščenje vseh nerodnosti in pogrškov takta, ki bi jih napravila. Običaji so mi

bili še tuji. »Kaj se Vam more pripetiti?«, me je tolažila gospodinja, »mi smo tudi kulturni ljudje. Izvzemši verske predpise je pri nas ravnotako kakor povsod drugje, gotovo podobno kakor pri Vas.« Tedaj je priskakljaj levskajoč psiček v sobo, gospodinja ga je zapodila ven. Neposlušen pa, kakor so psi običajno, je zlezl pod zofo. Pa je počenila gospodinja, še mlada in brhka, čeprav mati odrasle hčerke, ki nam je ravno graciozno servirala kavo, na tla in je lezla za razvajenim ljubljencem v njegovo skrivališče. Tam se je vnel boj. Tedaj je vstopil paša; pogledal je, videl cepetajoče nožice svoje žene, stopil mirno čez in me ozdravil. Kmalu nato je prilezla dama spet na dan, elegantna obleka polna prahu, psička je imela na rokah, vsedla se je in je nadaljevala prekinjeni razgovor z besedami: »Ja, ja, naši običaji so tisti kakor pri Vas«.

Prišla sem na velik popoldanski obisk povodom zaroke domače hčerke. V prednji sobi je bilo polno žvrgolečih mladih deklic, cvrčale so okoli neveste, ji častitale in občudovale zaročni prstan. Vse so bile črno odete, pajčolan potegnjen za glavo ali pa pod brado. Par prav lepih v moderni posetni obleki s klobukom na glavi, bolj rjave polti: Koptinje. Kopti so potomci onih zelo starih Egipčanov, ki so prvi sprejeli krščansko vero. Ponosno se imenujejo nekateri Kopti direktne potomce faraonov in pravijo vladajočim Arabcem vrinjenci. Koptinje živijo pristo in družabno kakor Angležinje, Levantinke in žene Sircev, igrajo tenis in hodijo na priljubljene in zelo obiskane čajne plese v odličnih hotelih. V velikem salonu me je predstavila gospodinja, zelo elegantno in moderno oblečena, številnim navzočim damam. Služkinja mi je ponudila na podstavku precej veliko srebrno čašo, skoraj tako veliko kakor je skleda za juho, in je odkrila pokrov. Gospodinja me je ljubeznivo poučila, da je sorbet in da mora ob priliki zaroke vsak posetnik piti sorbet. To je hladilna pijača, nekaj takega kakor pri nas limonada, samo bolj se vleče. Poslušno sem vzela čašo in posrknila malo. Premišljevala sem, ali naj dam čašo nazaj ali pa moram na zdravje neveste vse popiti. Obotavlja se in s karajočim pogledom je šla služkinja proč. Kadarkoli je prišla kakšna nova dama, vselej sem morala vstati in ji dati desno roko; v levi sem pa balancirala težko posodo, ki sem jo imela sicer na kolenih. Ko se je pa skleda začela enkrat nevarno zibati, mi je rekla pravkar mi predstavljena dama v nemškem jeziku: »Dajte vendar sorbet naprej, če ne, si boste še obleko pokvarili.« Izza črnega pajčolana so pluli na dan plavi kodri in se je smejala lepo obličje. »Jaz sem žena perzijskega poslanika, moja mati je bila Dunajčanka in me je v Perziji vzgojila po zahodnoevropsko. Vesela sem, da morem govoriti z Vami v materinem jeziku.« Odložila sem čašo na mizico, da sem ji lahko stisnila roke. Kot puščica je priletela tedaj služkinja,

prijela je za čašo, jo spet pokrila in ponudila pijačo damam, ki so bile vstopile za menoj. Vsaka je enkrat nagnila in dala posodo nazaj. Kar gledala sem in razumela sem, karajoči pogled služkinje. In jaz sem bila hotela izpiti vse sama!

Lahko bi naštela še več takih podrobnosti, kjer je običaj čisto drugačen kakor pri nas. O *higijeni ali zdravstvu* vedo Egipčanke le malo, celo v najboljših krogih, navadna ženska pa ne vé nič. Umrljivost žensk in otrok je ogromna. Morebiti si tako lahko razlagamo lepoto in moč Egipčanov, da ostanejo le oni, ki jim je narava najbolj obdarila, vse ženske s prosvitljenim in blagonosnim delom, njim na čelu *Hoda Haranj*. Spoznala je napake in skuša po možnosti človeštvo ohraniti in vzgojiti; seveda more to le v omejenem obsegu. Posrečilo se ji je s pomočjo drugih žensk, da je ustanovila nekako *polikliniko* za otroke *in šolo za revne deklice*. Vse iz lastne skušnje in iniciative, iz lastnega premisleka, brez moške pomoči. Če napravi kakšen oklic na ženske, napravi vse to sama in ne pomaga ji nobeno pisateljsko ali časnikarsko izvežbano pero. Moč njene inteligence je prepričevalna. Ženske bolnišnici sprva niso zaupale, sedaj pa prinašajo tja otroke v obilnem številu, iščejo pomoči in jo najdejo. Veliko majhnih črvičkov ozdravi tam; zlasti se prepreči oslepitev, v Egiptu navadna bolezen. Veliko zaslug ima tudi danska zdravnica za oči dr. Erikson. V šoli je 30 deklic, več jih enkrat ne morejo sprejeti. Učijo se navadne šolske predmete, potem pa tudi vse, kar mora ženska znati: šivanje, krpanje, trpanje itd. Posebno pa kuhanje Najprvo gledajo, potem morajo pa tudi same pripraviti obed. Zunanje deklice pa lahko pridejo, kolikor jih hoče. Prnesejo seboj obleko in perilo svojih domačih, tam popravijo, pokrpajo itd. in nesejo vse lepo v redu spet domov. Kdor pozna orientalsko nesnažnost, bo priznal, da je taka šola velikansk blagoslov. Kar potrebujejo za hrano, prinesejo tudi seboj in si pripravijo jed v kuhinji z drugimi vred. Učijo se vezati preproge in si tako priborijo lepo bodočnost. Za vse to imajo prostovoljne učiteljice, dame iz boljše družbe, in te tudi nadzirajo, menjaje se.

Ljubezen do otrok, ki je ustvarila tudi omenjena dva zavoda, je velika. Povsod imajo otroka; če so lastni otroci že dorasli, vzamejo kako siroto ali pa si kupijo črvička od kakšne revne matere. Gojijo otročička in se igrajo z njim kakor s kakšno majhno punčko ali čečo; povsod ga vzamejo seboj, na sprehode, obiske in celo na veselice. To je ena najlepših potez Egipčank. V bogati arabski hiši sem videla majhno blede deklico, kako je skakala po stolih okoli; bila je ljubljena gospodinja. Že mati njena je bila v tej hiši vzgojena in se je kmalu po poroki vrnila nazaj, zapuščena od moža. Vzgojena je bila izvrstno; rekli so ji, materi namreč, naj kaj zaigra. Prišla je z lahkim in zibajočim se korakom, rjavoblede

Arabkinja, globoko globoko se je priklonila pred tujimi gosti, se dotaknila z roko nalahno tal, nato prsi, spet tal, ust in čela, nato je pa prijela za plunko ali lutnjo in je začela igrati in peti. Na upognjeni vrat plunke je položila glavo in je pela s čistim zvonkim glasom otožne arabske pesmi.

Vsebina je zmeraj ista, tožba žene, ki jo je ljubček zapustil in šel k drugi. Nežno telo pevke je drhtelo, iz žarečih temnih oči je sijal mokroten blesk, globlje in globlje je padalo bronasto obličje. Majhna deklica je tiho se splazila s stola dol in je naslonila svojo glavo na koleno pevke, ki je bila sama še tako otroško mlada. Podoba ganljive otožnosti, odkrivajoč globoko krvavečo rano. Uboga brezpravda Egipčanka, ki jo zapodi mož od sebe z besedami: »Zavržem te!« izgovorjenimi pred pričami! Ta dogodek se neštetokrat ponavlja; vselej, kadar se mož žene naveliča ali pa si je izbral drugo. Mnogoženstvo je v Egiptu skoraj izginilo, a veliko, veliko je ločenih žen.

* * *

Dodatno k temu opisu naj podamo še poročilo gospe dr. Siddy Pal o navzočnosti prej imenovane Egipčanke Hoda Haranj na IX., v zadnji številki »Slovenke« omenjenem kongresu za pravice žensk v Rimu. Navzočnost te odlične Egipčanke je vzbudila največjo pozornost. Prvi je bil ta slučaj, da je nastopila zastopnica Egipta. V ognjevitnem, a strogo stvarnem govoru se je obrnila na sestre zahoda, naj sodelujejo pri stremljenju po prostosti, ki vodi njih sestre ob Nilu. Razrušila je lepo izmišljeno legendo pravkar umr-

lega francoskega pisatelja Pierre Loti-ja, ki je govoril o tihi vdanosti orientalk v samoto harema. V duhovitem izvajanju je dokazovala, da vera ne zahteva tega jetništva, nikjer v koranu ni tozadevne zapovedi; tudi mnogoženstvo Mohamed samo pripušča in ga ne priporoča. Devet dobro premišljenih točk je navedla in se zavzemala v njih za stvoritev zakonov, ki naj dajo Egipčanki človeka vredno življenje v smislu zapadnih dežel. Bistvene zahteve njenega govora so bile te: odprava prisilnega pajčolana in prisilnega harema, obisk šol, udeležba na javnem življenju in stem možnost, da si ženska v občevanju z zunanjim svetom sama lahko izbere moža, urejene ločitvene vzroke, da ne more mož žene zavreči kar tako. Krasna njena izvajanja je pozdravila skupščina z glasnim odbravanjem, njene predloge je sprejela soglasno. Ženo, ki se bori za prostost milijonov zatiranih žensk, so v večnem mestu častili z največjimi častmi in so jo burno slavili. Ko je prišla domov, je del časnikov njeno stremljenje pozdravil z največjo simpatijo, dočim je bilo stališče drugega dela odklonilno. Značilno pa je, da odobravo celo strogo konservativni krogi zahtevo žensk po osvoboditvi od prastarega zatiranja. Eden najuglednejših šejkov staroarabskega vseučilišča jo je prosil, če jo sme obiskati in ji izreči svoje občudovanje in svoje pritrdilo. Vprašanje bodočnosti je, če se ji bo posrečilo izvojevati zmagoto za svoje sestre; vsekakor pa zasluži žena, ki se brez ozira na mržnjo in napačno umevanje hrabro bori za svoje ideale, naše največje priznanje.

RAZGLEDI.

OTROK IN VARČNOST.

Pred leti mi je potožila mati trinajstletne Zofije, da ji je hčerka neznosna in sila potratna. Karkoli si poželi in kar ji hipno zahrepani neizkušeno srce, vse jej mora kupiti, sicer gorje. Iz strahu pred malo tiranko, iz strahu, da ne bi več poslušala večno godrnjanje in gledala švigajoče poglede, jej je mati kupila zaželjeno in tudi, če je bilo bogve kako drago, saj denarja je bilo obilo! Ko je zadostila svojemu poželjivemu želodcu ali, ko je imela v rokah zaželjeni predmet — bila je zadovoljna, a le tako dolgo, da si ni zaželela zopet kaj novega, nenavadnega.

Obupovala je uboga mati, a ni si vedela pomagati. Rada bi spreobrnila hčer, pa ni vedela kako in kje začeti. Namignila sem jej, da je sicer že prepozno, a naj ne obupa.

Take, že razvajene otroke je težko brzdati in spreobrniti. Kaj bi se zgodilo s takim dekletom ob morebitni izgubi vsega bogastva vsled kake nepredvidljene nesreče? Nenavajena dela, obdana z luksurom, razvajena, brez prave vzgoje, se vrže gotovo razuzdanemu, lažjemu življenju v naročje, ki jo ščiti, dokler je mlada, a na stara leta? Če se ji posreči da vjame v zanjko dobrega moža, ni nikdar vzorna žena, mati.

Razvajenost, in prejšnje lahko življenje ji gotovo ne da nikdar tiste resnosti, ki jo potrebuje družinska mati.

Varčnosti se priuči človek že v mladosti. Le redki so ljudje, ki jih izuči nesreča. Najčesče se udajajo ljudje, ko jih srečajo bridke, življenske preizkušnje obupu, nezadovoljnosti. Odkritosrčen smehljaj izgine iz njih ust. Pravi trpini so, ki mučijo sebe in druge. Ne morejo se uživati v nov položaj. Revščina jih potlača in jim jemlje vse življenske sile in moči. Res je lažje, prenašati usodne udarce pri polni skledi, a temvečja zasluga za onega, ki se čuti zadovoljnega tudi takrat, ko ga hočejo uničiti zle furje maščevalke. Nikdar ne čutijo tega zadovoljstva tisti ljudje, ki jih imenujemo radi njih bogastva — ugledne ljudi — ako ne sije v njih notranjosti pravi čut človeškega usmiljenja.

Potrpežljivo prenašanje revščine in usodnih udarcev rabi toraj notranjih moči in sile, ki ni last vsakemu človeku. Povprečno so ljudje nepotrpežljivi, godrnjavi, kisli, če se pa navadi človek že z mladega varčevati, ga ne more streti vsaka nezgoda, sleherni usodni udarec.

Kako priučimo otroka varčnosti? Mogoče tako, da mu ne damo nikdar denarja v roke, da mu izbijemo

iz glave vsako željo, da mu nikdar ne privoščimo razvedrila?

Nikar! Ubili bi v takem otroku vse dobre kali, uničili bi v njem vse hrepenenje, ovirali bi ga v slobodnem razmahu notranjih sil. Bil bi suženj starišev, zato bi bil, ko bi dorastel, tudi drugim suženj, ali pa bi postal pravi tiran in tlačitelj onih, ki bi čutil, da so, po mošnji jih sodeč, manj ugledni ko on sam. Takim starišem ne bi želela otrok; mogoče hoté, mogoče nevé vzgajajo tirane človeštva.

Trezni, razsodni, ljubeči stariši ne potrebujejo tu nasvetov. Govorim le o ogromni vrsti takih mater, podobnih oni, ki mi je zaupala bojazen, o hčeri, ki je hrepenela in hrepenela v neskončnost... v pogubo... v neprestano jemljenje s kupa...

Večina mater se boji, dati otroku denar v roké, češ, izgubi ga, ali — trgovec ga opehari, ali — porabi ga po nepotrebem in potem se zlaže, da ga je izgubil. Vse te točke so možne in gotovo se tu pa tam pripeti tak slučaj, a take trenutke mora mati uporabiti v vzgojne namene. Ali ne bo vsled enega, dveh slučajev dala več otroku denar v roke, mu ne bo več zaupala, ga bo vrhu vsega še pretepla? Nespametna bi bila, nezmožna vzgojiti otroka in ga privaditi varčnosti.

Najbolj primeren se mi zdi vzgled iz lastne izkušnje! Poslala sem otroka z denarjem v prodajalno. Ker je hotel trgovec izkoristiti otrokovo nevednost, mu je dal slabejše blago in je zaračunal dražje. Porabila sem priliko, da sem poučila otroka, naj se varuje izkoriščanju lakomnih trgovcev, ga peljala osebno k trgovcu in uredila zadevo. Podala sem otroku nazoren pouk, a trgovcu moralno zaušnico. Od takrat je otrok previden in ga ne preslepi tako zlahka nepošten trgovec, nepoštena branjevka, že vnaprej zna, kateremu trgovcu lahko zaupa in kateri ga bo opeharil.

Opazovala sem otroka, kako uporabi denar, ki ga prejme ob gotovih prilikah v dar. Najčese se je zgodilo, da je prinesel otrok denar meni, a zgodilo se je včasih, da je stekel brez dovoljenja in ga nesel v prodajalno za sladkorčke ali sadje. Ker sem mu razložila nevarnost takih ničvrednih sladkarij, in ker sem mu razložila, da zasedaj ne zna še zbirati in razločevati dobro od slabega v prodajalni, je otrok spravljal denar. Ko ga je bilo dovolj, sem mu kupila podučno knjigo, narastla je knjiga pri knjigi in otrok je bil vesel, da je rastla njegova knjižnica in ž njo njegov duševni obzor in besedni zaklad. Za prihranjen denar naj kupi otrok tudi zvezke, šolske potrebščine sploh, tudi sadje, par nogovic, a nikar ne ničvrednih slaščic — slaba materija v lepi, vabljivi obliki. A tudi za duševno razvedrilo naj mu bo tu pa fam — po pridnosti — dovoljeno, uporabiti prihranjen denar. Kaj radi tekajo otroci ob nedeljah v kino, le škoda, da so predstave navadno take, ki le zmešajo otroku fantazijo in so mu v kvar. A v nedeljah po zimi, glej, glava pri glavi, otroci, sami otroci, zabavajo se, smejejo, a zabava jim pusti le spomine na slabo, še neznano, vabljivo. To naj bi bila vzgojna zabava mestnih otrok! Višje oblasti bi morale posvečati več pažnje otroškim zabavam; dovoliti bi morali v otroškem kinu le take predstave, ki dvigajo otroka moralno in so mu ob enem v zabavo. Odpreti bi jim morale pot v pravo življenje — a ne jim kazati nizkotnih strasti. A, na otroke gospoda ne misli. Ko dosežejo višjo razredno stopnjo, ko bi res lahko pomagali naraščaju ne samo

naraščaju nih, ki imajo kaj pod palcem, ampak tudi revežev, pozabijo v lastnem egoizmu in samopašnosti na vse vzvišene ideale in cilje. — Kako smešne so matere, ki vlečejo s seboj v kino prav mlade deklice, k predstavam, ki so le za zrelejše ljudi. Pravijo, da se naučé življenja. Življenja? Rekla bi — prezgodnjega ljubimkovanja.

Da prekinem ta vrinjeni intermezzo, se vrnem zopet k uporabi prihranjenega denarja. Ako otrok v svojej otroški naivnosti in hrepenenju našteva celo vrsto lepih, mičnih stvaric, ki si jih želi, naj si kupi po materinem nasvetu, sicer po njegovi volji izbran predmet, a ki ga zamore praktično uporabiti. Kupljen predmet pa mora varovati in paziti. Ako ga kmalu uniči, si ga zopet zaželi. To je sicer neznamenit prvi korak k zapravlivosti. Cela vrsta igrač razvadi otroka. Oni otrok, ki kaže talente že v mladosti, ne ljubi preveč igrač, dolgočasijo ga. Igra se raje s takimi stvarmi, kjer mora misliti samostojno. Instinkt ga vleče k temu in veseli se vsake dobrouspele malenkosti.

Večjemu otroku mora biti mati zvesta svetovalka. Nikdar ne smo otrok kupiti in uporabiti denar, ne da bi o tem, bila mati obveščena, in to, tudi pozneje, ko je že prepričana, da ga ne zavrže po nepotrebem. Najhujši strup, ki kvari dušo in telo otrokovo je denar, k ga svojeglavno razsipa. V svojej nerazsodnosti in nebrzdanosti, kupuje, kar si poželi, in ako mu ne ugaja, pa zavrže, češ, saj bom vdobil drugi denar. Stariši takih otrok se navadno zavedó, ko je prepozno, ko je otrok na slabi poti, ko uničuje prihranke starišev in nima lastne eksistence. Ker ni navajen odrekanju, hoče vedno prodreti s svojo voljo in pride do momenta, ko mu nima življenje ničesar več nuditi, duša mu je prazna, srce mrzlo — bolj je nesrečen in usmiljenja vreden, kot oni, ki se je moral vsled revščine marsičemu odrekati.

In kedo je kriv vzemu zlu? Krvna mati, ki ni znašla vsled slepe ljubezni pravočasno zaježiti nebrzdano in nezdravo hrepenenje mlade hčerke — mladega sina.

OTROŠKE LAŽI. V. Š.

«Naš otrok laže.» Ta bridka opazka ni staršem nikoli prihranjena, starši v takem slučaju le preradi sklepijo na нравstveno hibo in uporabljajo pri odpravi lažnivosti večkrat napačna sredstva. Vedeti moramo, kaj je laž. Lagati se pravi, vedoma govoriti neresnico, da druge prevaramo in si zavarujemo kakršnokoli korist. Zato ne smemo smatrati vsake neresnice, ki jo otrok pové, že takoj za laž.

Z lažmi otrok se je novejša psihologija — dušeslovje — že večkrat pečala. Dr. W. Ament je spisal knjigo »Duša otrokova« in pravi tam: »Opravičeno večkrat očitamo otroku, da je nagnjen k laganju. Dočim imajo nekateri otroka že kar za lažnika, pravijo drugi, da ni lažnik, ker ne laže vedoma. Laž izvira najbližje ležičim nagibom, med katerimi je morebiti eden najvažnejših klonitev pod avtoriteto vzgojiteljev. Otrok pri tem nič ne pomišlja. Šele ko vidi, kako vpliva njegova laž na okolico, šele takrat se zavé bistva laži in da ne sme lagati«. Izvrstno nas o tem pouči tudi knjiga: *Erinrerung, Aussage und Lüge in der ersten Kindheit*, ki sta jo izdala v Lipskem l. 1919 C. in W. Stern.

Vedeti moramo, da ima duševno življenje otroka sila bogato domišljijo, da se pa kritično mišljenje začne šele polagoma razvijati in da večkrat ne more ločiti

opazb od predstav, domišljije in sanj od dejstev, resničnih dogodiljavev in spominov. K. Bühler pravi v svoji knjigi: *Die geistige Entwicklung des Kindes*, Jena 1922: »Znano je ono širokoustenje, ki mu pravimo otroške laži; tri- ali štiriletni paglavec nam prav resno zatrjuje, da je videl na sprehodu medveda, in druge take stvari. Ne smemo vzeti tega preresno, kajti otrok prav živahno fantazira in zares ne more ločiti domišljije od spominov«. Na otroka se da silno lahko vplivati, otroške izpovedbe moramo ceniti z veliko previdnostjo in nimajo skoro nikdar dokazilne moči. Le poglejmo posamezne slučaje otroških izpovedb pred sodiščem, kako malo je dati nanje. Čisto prav so naredili v Skandinavskih državah, kjer otroci in nedorasli do šestnajstega leta sploh niso pripuščeni pred sodišče kot priče.

Pozornost pa vzbuja lažnivost otrok takrat, ko doraščajo. V tistih letih se opaža splošno poslabšanje značaja. Nastopajo erotične predstave, veselje do pustolovščin, bahavost, živahna spolna fantazija, zlasti pri deklicah. In ravno deklice takrat prav rade lažejo in obrekujejo. Dr. Erih Wulffen dokaže v knjigi: *Der Sexualverbrecher* nekaj naravnost neverjetnega: Deklica se hoče pred svojimi enako starimi tovarišicami postaviti in jim pripoveduje, kako ji je ta ali oni moški, tudi čisto neznan včasih, stavil nemoralne ponudbe ali se celo pregrešil nad njo; in na vsem ni niti sence resnice.

Lažnivost je torej posledica posebne duševnega življenja mladoletnih. Zato nismo upravičeni takega otroka takoj obsoditi. Šele, ko je razvoj končan, dozori socialne in moralne predstave in se tvorita volja in značaj.

To torej vemo. Kako pa sedaj to uporabiti pri vzgoji? Ni priporočljivo, da bahavost otroka še posebej podžgemo ali pa ga celo pohvalimo, če si je izmislil kakšno posebno lepo dogodbo. Nasprotno, otroku moramo po možnosti dopovedati, da to, kar besediči, ni resnično in da je neverjetno. Otrokom, ki imajo preživahno fantazijo, dajmo kakšno praktično delo, da pridejo nazaj v resničnost življenja. Dobro je tudi, če otroka navajamo, da svoje izpovedi in opazke kritično premisli. Tudi ni prav, če smo otroka enkrat na laži zaslačili, da mu potem sploh nič ne verjamemo; s tem dosežemo samo to, da postane mlačen in malobrižen. Otroku naj pač čuti, da nas je z laganjem razočaral in vzbudil naše nezaupanje; bo naj pa tudi uverjen, da si naše zaupanje spet lahko pridobi če bo drugačen.

Strah pred kaznijo je eden glavnih nagibov otroških laži. Ne glede na to, da sploh ni treba pri vsaki priložnosti otroku groziti z kaznijo, je treba otroku dokazati, da mora človek za vsako svoje dejanje biti odgovoren. Pri dečkih veliko vpliva, če jim rečemo, da so zato lagali, ker so bojazljivi in se bojijo kazni. Posejmo otroku, da je za odkritosrčno priznanje krivde treba korajže, ki prihaja iz čuta pravičnosti, pa bomo videli uspeh. Seveda mu moramo po otroško povedati. Ta čut pravičnosti se ne zadovolji s priznanjem krivde, temveč zahteva tudi voljo, da krivico popravimo. Kako se vse to vjema z nauki naše cerkve! Odkrito priznanje krivde je nraavstven čin, ki zasluži priznanje in plačilo, in zato je dobro, če v takem slučaju otroka ne kaznujemo, čeprav je kazen zaslužil. Če otroku ne moremo dokazati, da je govoril neresnico, a mu ne verjamemo, mu pa recimo: »Jaz nisem bil ali bila zraven, rajši verjamem, da govoriš resnico kakor da ti delam krivico.«

Seveda je pa neogibno potrebno, da smo sami resnicoljubni. Koliko je staršev, ki se dajo zatajiti po svo-

jih otrokih, če je neljub obisk pred vratmi; koliko je mater, ki dajo svoje lastne laži po lastnih otrokih pred drugimi potrditi kot resnico, četudi vedo, da otrok to dobro vé, itd.!

Vzgojitelj se mora najprvo sam vzgojiti! Eden največjih pedagogov vseh časov, profesor Foerster, nam kliče: »Pošteno si prizadevaj biti tak, kakoršen naj bo tvoj otrok!« Ta opomin naj bo temeljna naša zahteva do nas samih.

Mravlje, ki znajo kuhati.

O izredni inteligenci mravelj in njih skrbi za državo, v kateri živijo, je znanost že veliko dognala. Že naš Erjavec je veliko pisal o tem. Tako imajo na primer jako dobro sodstvo, ki mu pomaga izborna policija. Če mravlja napravi kaj nezakonitega, takoj jo primejo in tirajo pred sodnika; obsojena je večinoma na prisilno delo. Največji zločin je bojazljivost v vojski, še hujši pa, če mravlja ob času tujega napada ne nosi hitro jajčec na varno in jih strahopetno zapusti. Navadno tako mravljo obsodijo na smrt. Opazovali so, kako so jo pripeljali pred sodnika in se je med potjo srdito branila, ostro čuteč, kaj jo čaka. Napravili so okoli nje nepredirno vrsto, videlo se je, kako jo ena mravlja obtožuje, druga zagovarja itd. Ko je sodnik povedal svojo razsodbo, se je z vso besnostjo zagnala v obdajajoči jo obroč, hoteč prodreti ga. Ni se ji posrečilo, peljali so jo na morišče in jo tam z grizi usmrtili.

Kakor rečeno, se odlikujejo mravlje tudi sicer po izredni skrbnosti za domačijo. Nekatere vrste nabirajo zrna in semena ter jih spravljajo; višje stoječe vrste pa tudi same žito sejejo in požanjejo. Še skoraj bolj čudno se nam zdi, če slišimo, da zna neka dalmatinska vrsta celo kuhati in peči. Naberejo si zalogo zrn in semen, hoteč si iz njih speči nekaj kruha. Najprvo spravijo zalogo zrn v svoje temne podzemne rove in shrambe. Tam ostane zaloga tako dolgo, da začnejo zrna kliti. Nato jih vlečejo mravlje spet ven na svetlo dneva in sicer na mesta, kamor sonce prav posebno pripeka. Tam te zrna posušijo; nato romajo spet nazaj v podzemne shrambe in tam jih prekvasio o slino v nekako testo. To testo oblikujejo v majhne posgačice in jih spravijo zopet na sonce. Pod žgočimi solničnimi žarki so hlebčki s pritlikavčki skoz in skoz pregrejejo in spečejo, nakar jih pridni mravljiški narod prenese nazaj v shrambe in naloži tam za poznejšo uporabo. Morebiti je ni pridnejše gospodinje kakor so te mravlje. Opazovali so tudi slučaje, kako so dejale kako stvar v vodo, razgredo od solnca, in jo vzele potem spet ven. Torej pravo kuhanje.

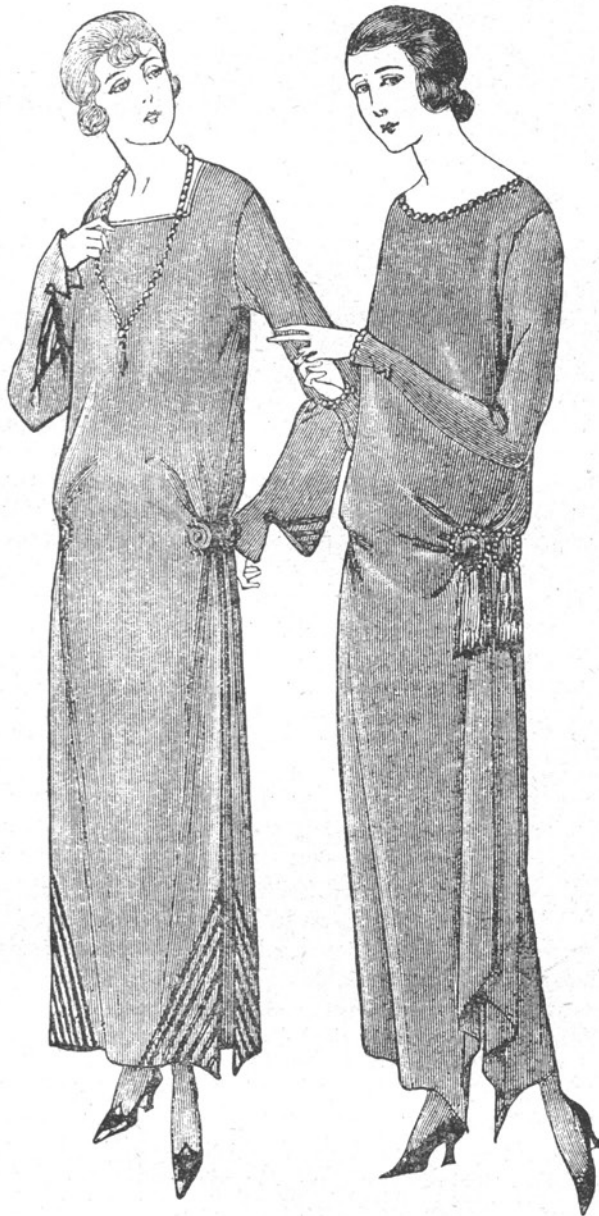
Otroci, ki jedo svoje matere.

Hvala Bogu je to samo v živalstvu in še tam moramo iti po lestvi precej dol, preden naletimo na tako grozne življenske prizore. Kanibalizem pri muhi Ibis je še precej nedolžen, ker tam požrejo otroci svoje matere šele tedaj, ko so te že mrtve. Majnika ali junija nalepijo ibis-muhe jajčka na drevesne veje, viseče nad vodo, se same tudi vsedejo tja in čakajo na licu mesta na smrt, ki takoj pride. Več sto muh zraste slednjič v kepo, debelo kakor dvojna pest. Vsaka naslednja muha si izbere trupla svojih prednic za odkladišče jajčk in takoj po tem opravku pogine. Čez nekaj časa kepe oživijo, ličinke zlezejo iz jajčk in se hranijo od mrtvih mater.

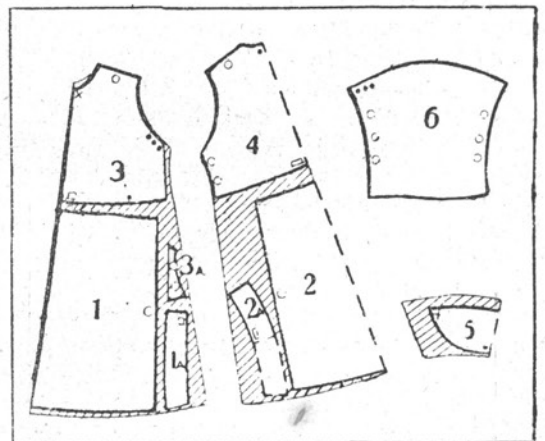
Strašnejši in ostudnejši je drugi slučaj, pri še nižji živalski vrsti, pri lasniciali trihini, neki vrsti črva. Ta črv-zajedavec, imenovan z latinskim imenom Rhabditis, se razvije iz jajčka že prej, predno je jajček položen. Črviček bi šel lahko iz materinega telesa ven, je že dosti močen; pa ne gre, ostane notri in s svojimi brati in sestrami toliko časa žre, da visi okoli otrok naradnje samo še mrtva koža matere. Šele ko je mati popolnoma uničena, gredo ven, pa spet k drugi gostiteljici, k neki žabi, in nadaljujejo tam svoje zajedavsko življenje.

MODA.

Moda je podobna vedno vrtečemu se kolesu. Večna izprememba in večno isto; izpreminja se le forma, zunanost, kroj, a v bistvu je vedno isto — isto kolo, ki se

Jesenska moda kaže le sloke, ozke postave. Dolgoživotne, enokrojne obleke prevladujejo. Te linije ostanejo večno lepe. Spominjam se pri tem na ogabne figure,

vrtil. Duh časa zahteva, da se vrtimo — ženske s tem kolesom. Hočeš, nočeš, moraš slediti.

Pametno je, da so izginila kratka krila, ki so sicer praktična, a za zimo neprikladna. Dolga obleka vtisne dekletu, ženi pečat resnosti. Skrajni čas je bil, da so izginile preko roba obleke viseče, neokusne zastave.

stisnjene v šteznik iz leta 1910. Da se le ne bi zavrtelo kolo zopet v isto dobo!

Jesenski modni jopiči so kratki in srednjedolgi. K

temnim, volnenim oblekam se lepo poda večbarvno ali enobarvno vezenje. V prihodnji številki prinese Slovenka par mičnih oblek z vzorcem za vezenje.

K 2032. Obleka s gubami in treso. V velikosti: 90—102 prave širine.

K 2033. Obleka na levo pripeta. V velikosti: 90—102 prave širine.

Starokrojna modernizirana suknja.

Praktična gospodinja razdere starokrojno, na mestih že pobledele suknjo, jo prebarva, jo vreže po modernem kroju, kakor kaže slikica, zakar je treba le majhne izpremembe in nihče ne bo slutil, da je suknja modernizirana.

Ženska srajca, ki prihrani spodnje hlače, ako ji dodaš približno 10—15 cm širok pas, prišit na zadnjik srajce in pripet z gumbi na prednji del. Prf pasu je bolje da odpadajo volančki.

ZDRAVJE.

PODEDOVANE BOLEZNI.

Znano je, da podedujejo otroci po stariših razne duševne lastnosti, a tudi telesne vrline in šibkosti. K zadnjim prištevamo tudi razpoloženje ali nagnjenje k raznim boleznim. Tako podeduje otrok po stariših nagnjenje k sušici, nadalje raka, razne živčne bolezni in venerične bolezni. Mnogo so raziskovali posamezni slavni zdravniki, in se trudili, da bi dognali, v čem obstoji ta dednost, a do danes si niso še na jasnem. Na otroka, v njegove bistvene celice pride posebno razpoloženje za boleznimi starišev, ki jih imenujemo »podedovane«, ki pa jih ne smemo nikakor zamenjati z »nalezljivimi«
bolezni. Podedovana bolezen nima z nalezljivo boleznijo nikakega stika.

In kaj naj bi vsi otroci bolnih starišev trpeli in bolehalih vse življenje na isti boleznimi kot stariši in mogoče od roda do roda? Kruto je to vprašanje, še krutejša bi bila resnica. Vsak otrok, ki nosi v sebi razpoloženje do gotovih boleznimi, ima tudi toliko življenjske sile in energije, da se bori proti vsem slabim vplivom. Zapade li k boleznimi nagnjen človek slabim zunanjim vplivom, ki jih prinese s seboj življenje in slabe navade kakor: pijančevanje, neredna in slaba prehrana, strasti,

prenaporno delo, tedaj odpre sam pot smrtonosnim bakterijam, ki se vgnezdijo na ugodna tla in se množijo, ker je vsled nerednosti oslabiljeno telo nesposobno, upirati se razmnoževanju bakterij. Nasprotno pa otrok tuberkulozne matere vspeva kljub podedovanemu razpoloženju ako si pravočasno utrdi telesne organe. Ko bi pa takim slabotnim otrokom primanjkovalo zraku in dobre hrane, tedaj se vzbudi v njem speče nagnjenje k boleznimi, ki se polagoma ali rapidno razvije in uniči človeško življenje.

Nalezljive bolezni so vse one, ki se prinesejo od ene osebe na drugo. Seveda mora biti tu razpoloženje do gotove bolezni. Vsakega se ne prime nalezljiva bolezen. Ni še popolnoma dognano, kako se prenese bolezen, vendar je gotovo, da je v okuženem človeku krivovtor v neredu radi slabe prebave, zato se ne more boriti zoper tuja telesa — bakterije — ki se vrivajo v telo; čim čistejša kri tem pravilneje kroži po telesu tem manj je nevarnosti, da se človek okuži. Kdor skrbi za pravilno prebavo, kdor utrdi svoje organe in ni obsojen na bivanju v zaduhlem brezračnem stanovanju, gotovo se lažje ubrani okuženju, kot človek, ki se igra s svojim zdravjem, ki mu je higijena telesa deveta briga.

Kako se ognemo nevarnosti okužbe?

Preprečiti jo je treba. Kdor se drži zdravstvenih pravil, kdor utrdi kožo z rednim umivanjem, kdor skrbi za pravilno prebavo, prepreči bakterijam uhod v telo. V času epidemije se moramo ravnati po gotovih predpisih. Ako se okužba naglo širi, moramo pred vsem paziti na strogo snago. Vse kar kuhamo, moramo pred vporabo pripraviti v vroči vodi; pred jedjo treba roke umiti z milom a vsi hišni naj se okopajo dnevno v topli vodi. Zračenje stanovanja je neobhodno potrebno in pred vsem moramo paziti, da ostane želodec zdrav, kajti ravno želodec ako je v normalnem stanju, je prvi, ki se upira prodiranju okuževalnim bakterijam.

Zdrav želodec si ohrani oni, ki se pravilno in letnemu času primerno hrani.

Ob času, ko razsaja škrlatica ali oslovsk kašelji, se morajo mladi ljudje, ki ni se jih je prejela bolezen, posluževati parne kopeli da se telo temeljito izčisti, delati morajo izlete v prosto naravo, a nikar ne vcepljajmo jim strahu pred boleznijo, ker isti uničuje in slabi odporne sile, in je čišče pravi vzrok okužbe.

Kdor streže bolniku, ki je obolel na tifusu, koleri ali difteriji ali davici, naj je malo, bolnika naj se ne dotakne po nepotrebnem in ko iztopi iz sobe, naj si izpere roke v gorki sodni vodi z milom, a doma naj se takoj preobleče. Prejšnja obleka naj se obesi za 24 ur na zrak. Kdor streže takemu bolniku, se mora smatrati kot predmet, ki prenaša okužbo, in se mora vzdržati obsevanja z zunanjo okolico. Ako je več otrok v hiši, tedaj ne sme zapustiti strežnica bolnike, a donašajo naj ji vse potrebno pred vrata. Perilo bolnikovo ne odnesi iz sobe; položi jo v vrč in zlij nanjo vroče sodne vode. Ko že leži par ur perilo v isti, sme se odnesti perilo iz sobe, da se izpere. Krožniki in jedilno orodje položi v skledo, v kateri je vroča sodna voda, ki stoji za vrati. Ko se je že razkužila posoda, jo sme odnesti druga oseba, da jo izpere. V nočni posodi raztopi klorovca, ki služi kot razkužilo. Strežnice takih bolnikov navadno tudi zbolijo na isti boleznimi, a pripravi naj se mirno na to, ne da bi vznemirjala sebe in vso okolico.

Razburljive strežnice, ki pozabljujejo iz samega strahu pred okužbo na strog red, na snago, so okužene kaj kmalu.

2. Pravilno postopanje.

Dolžnost vsake matere je, da se koj ob izbruhu nalezljive bolezni seznanj z isto, da takoj opazi in spozna okužbo na lastnih otrocih. Mnogokrat bi se udušilo bolezni v kali ob pravilnem postopanju. A kolikokrat teka otrok z mrzlico ki je prvi znak bolezni okoli in nihče se ne zmeni zanj. Skrbna mati ne bo tega dovolila!

Za vsako epidemijo so skoro vedno isti predznaki. Takoj ko jih zapaziš, a ne prepozno, okoplji bolnika v 39°—42° C vroči vodi. Kopelj naj traja 10 minut, potem položi ga v tople plahte da se spoti; po dveh urah operi ga z mlačno vodo, ali napravi mu ovitek. Vstati ne sme, tudi zaužiti ne sme ničesar.

Po takem postopanju izbruhne navadno kaj kmalu bolezen ali pa bolnik zapusti brez izbruha po par dnevih že posteljo.

Tudi v nesumljivih slučajih zaleže tako postopanje. Radi previdnosti vprašaj zdravnike za svet.

V neki hiši je zbolelo več otrok na oslovskem kašlju. Dojenček v prvem nadstropju je kmalu umrl, ker se ga je lotilo vnetje pljuč. V drugem stanovanju so ukrenili takoj ob pojavu bolezni vse potrebno. Pet letni otrok je začel kašljati; takoj mu je mati preskrbela soparno kopelj in skrbela, da se je otrok dobro spotil. Hrana je bila priprosta, — dobro prekuhana zelenjava, kuhano sadje in mleko — otrok se je šetal eno uro dnevno v prosti naravi v bližnjem gozdu. Tako je otrok v njeno veselje ozdravil, ne da bi se ga lotil oslovski kašelj.

RAZKUŽILNA SREDSTVA IN NJIH UPORABA.

1. Karbol, 1 žlico na 1 vode.
2. Lysol, 1 žlico na 1 vode.
3. Kreolin, 1 žlico na 1 vode.
4. Sublimati, 1 tableta na 1 vode (le po zdravnikovem nasvetu).
5. Jodova tinktura.
6. Jodoform — obliži.
7. Borovala kislina — 1 žlička na ¼ 1 vode.
8. Svinčena voda.
9. Formalin.

Po prestani kužni bolezni ne odstrani nobenega predmeta iz sobe, zamaši vse špranje in razkuži sobo s formalinom; postopaj sledeče: postavi v sobo strojček s špiritom, na istega lonček z vodo v kateri raztopiš tableto formalina, ki si kupiš v lekarni. Sobo pusti zaprto 2—3 ure.

Bolnikovo perilo izperi samo zase v sodni vodi; dobro prekuhi in suši na solncu. Bolnika okoplji v vodi, kateri si pridejala 2 žlički lysola. Postelje se mora kemično očistiti in razkužiti.

Otroci poletj na deželo!

Letos ni več čas a prihodnje leto! Kako je to zdravo, kako to vpliva na živčevje, na prehrano in na ves ustroj! Velika mesta so v tem oziru seveda na slabšem kakor smo mi in zato mora biti skrb za mladino v tem oziru tam še vsa drugačna kakor je pa pri nas. Poglejmo, kaj nasvetuje dr. Grünfeld avstrijskim oblastim. Saj so taki nasveti s primernimi spremembami dobri povsod. Pravi takole:

Pomladi in v začetku poletja prihajajo revne matere v otroške ambulatorije z nujno prošnjo, naj se omogoči s posredovanjem zdravnika njih otrokom bivanje na deželi. Te prošnje mater so popolnoma opravilne, a jim ni mogoče vsem ugoditi, ker je v počit-

niških kolonijah premalo prostora in kre so za večedensko bivanje na deželi tudi stroški preveliki. Naraščanje tuberkuloze in strahotno število premalo prehranjenih in slabokrvnih otrok je napotilo merodajne činitelje, da so ustanovili lansko leto — 1922 — na Dunaju »Združeno domačo in tujo pomoč za tuberkulozne otroke«. Potrebno je, da ne prosjačimo samo v inozemstvu, temveč se rešilne akcije za otroke tudi sami udeležujemo. Zelo je razveseljivo, da je obljubilo vodstvo bolniških blagajn denarno pomoč, tako da gredo otroci zavarovanih članov lahko za več tednov na deželo ali pa v zdravilišča. Tudi dunajska občina skrbi po svojem zdravstvenem uradu in drugih uradih in ustanovah, da morejo slabotni in bolni otroci v razne domove na oddih. Tudi za te otroke morajo stariši nekaj prispevati. Privatne družbe, ki so prej zelo blagonosno delovale, so pa morale vsled neugodnih razmer svoje domove zapreti ali pa svoje delovanje vsaj zelo omejiti.

Kam torej z otroki, z ono veliko skupino otrok, ki niso še preskrbljeni. Nasvetujem tole, kar se da izvesti, četudi ne več letos, pa vsaj v prihodnjih letih. Moj nasvet je: *samopomoč!* Vsak teden naj bi vplačali starši ali kak premožnejši sorodnik majhen znesek v hranilnico, s pričetkom letošnjega šolskega leta začeni. Če je znesek še tako majhen, v enem letu se pa vendarle nekaj nabere. In če bi otrok potem iz kateregakoli vzroka ne mogel ven na deželo, ta znesek ni zgubljen in se lahko uporabi drugače. V izrednih slučajih, pri prav veliki revščini, naj bi pa doplačala družba, ki vso akcijo vodi. Že z obrestovanjem vse svote bi se omogočil nekaterim par tedenski oddih. Recimo, da bi se obneslo to samo v desetih slučajih, takoj bi uvideli tudi drugi, da je ta pot socialne samopomoči prava, in bi jo ubrali. Prihranjeno bi bilo marsikomu ono beračenje in prosjačenje, ki moralno tako slabo vpliva. V sedanjem vojnem času je skrbstvo postala že tako navadna beseda; vpeljimo skrbstvo še v našem slučaju in blagoslov ne bo izostal. Beseda: *vsakemu otroku zagotovljeno bivanje na deželi* — naj se kmalu uresniči.

Mislimo, da imajo te besede polno zlatéga zrnja.

ZAPISKI.

TOMAJ.

Minulo soboto in nedeljo sta bila za tomajsko župnino velpomembna dneva. Zavod č. šol. sseter je praznoval 25letni jubilej svojega obstoja. V soboto 1. septembra je bila ob 9. uri slovesna zahvalna sv. maša z asistenco sosednih duhovnikov. Po sv. maši, pri kateri je pomnoženi cerkveni pevski zbor pod vodstvom č. sestre Vide krasno izvajal sv. mašo v čast presv. Srcu, se je zbrala šolska mladina s čast. sestrami in kljub slabemu vremenu številnim občinstvom pri grobu blagopokojnega ustanovitelja zavoda, kanonika Urbana Golmajerja. Po kratkem nagovoru župnega upravitelja so učenke ljudske šole položile na grob blagopokojnika lep venec in mu zapele žalostinko: »Blagor mu«. — Popoldne ob 3h se je vršila proslava 25letnice dekl. ljudske šole in ustanovitelja Golmajerja. Petju cerkvenega pevskega naraščaja iz Sežane je sledila slavnostna deklamacija, ki jo je izborna prednašala učenka tomajske ljudske šole. Med drugim petjem sta se vrstila govora č. s. prednice — voditeljice s. Urbane Gorup o razvoju dekliške ljudske šole v teh 25.ih letih in govor župnega upravitelja vlč. g. Adolfa Simoniča o življenju in delovanju Urbana Golmajerja. Temu je

sledil prizor, v katerem so deklice in mladenke slavile zasluge ustanovitelja zavoda. To slavje se je zaključilo s slovesnim blagoslovom v zavodnih kapeli. — V nedeljo 2. septembra so se zbrali dobrotniki in prijatelji zavoda v velikem številu. Po slovesni sv. maši, ki jo je daroval velezaslužni msg. Slavec, ki je tudi imel cerkveni govor, se je ob 11ih otvorila razstava ženskih ročnih del. Te razstave se je udeležilo 53 mladenk in okrog 100 učenk dekliške šole. Razstavljenih ročnih del je bilo 743.

Razstava, ki je bila prva, je vzbudila med številnimi obiskovalci veliko zanimanje in priznanje. — Ob 1. in pol popoldne se je vršil dekliški sestanek — bivših gojenk in učenk zavoda. Častna predsednica je bila gospa dr. Slavikova iz Trsta, podpredsednica je bila gospa Ferjančičeva, urednica »Slovenke«. Po pozdravnem nagovoru in deklamaciji je sledil referat: Mladenka in izobrazba. Za tem je g. Ferjančičeva v živih besedah opisala važne naloge mladenk in pokazala, kako naj se pripravljajo na svoj vzvišeni poklic. Ga. dr. Slavikova se je nato zahvalila čč. š. sestram za požrtvovalnost, s katero skrbe in vzgojajo tržaške vojne sirote. G. duh. svetnik Guštin iz Trsta je povdarjal v navdušenih besedah pomen Marijine družbe za utrditev značaja deklet. Po slovesnem blagoslovu se je zbrala na dvorišču zavoda ogromna množica prijateljev zavoda k slavnostni predstavi. Petje mladenk pod vodstvom zgoraj omenjene č. sestre je vzbudilo splošno priznanje občinstva. Po deklamaciji in govoru g. akad. A. Gorupa o razvoju zavoda je sledila žaloigra v 5. dej. »Ljudmila«. Občinstvo ji je sledilo z živahnim zanimanjem. Igralke so na splošno prav dobro zadele svoje vloge. Naše ljudstvo je v teh dneh pokazalo, da zna ceniti pomen Golmajerjeve ustanove. Na splošno željo se igra ponovi v nedeljo 9. septembra.

* * *

Par besed v dopolnilo poročilu, posnetem po »Goriški Straži«:

Izenadila nas je razstava ženskih ročnih del, zlasti zato, ker so dela izvršile roke naših deklet iz dežele. Vajene so prijeti za vsako delo, a tudi za drobno šivanko.

Presenečil nas je siguren nastop gojenk na odru, tako v pozdravnem nagovoru, referatu, k sledi spodaj v celotnem obsegu — in nastop pri igri. Vsa čast takim dekletom! V njih pridnosti in navdušenju se zrcali hvalnost do čč. šol. sester, ki se žrtvujejo tako neosebno.

Cerkveni pevski zbor pod vodstvom č. sestre Vide nas je zamaknil v prijetno razpoloženje. Čisti, močni, ubrani glasovi so se pod spretnim vodstvom izurili res mojstrsko. Kako prijetno, če sreča človek na deželi taka iznenadenja!

Stariši! Pošiljajte Vaše hčerke v ta zavod, ki je res edini, kjer uživajo naša dekleta iz dežele pravo vzgojo, ki jo potrebujejo kot gospodinje, kot matere!

»Slovenka« pozdravlja z veseljem bodoče sodelovance čč. š. sester v njenih predalih, ki so namenjeni gospodinjstvu in praktičnim nasvetom. Tem potom jim izreka »Slovenka« iskreno hvalo!

Pozdravni govor — govorila gojenka Marija Orel. Četrto stoletja je minulo, odkar se je uresničila blagopokojnemu g. kanoniku Golmajerju srčna želja: ustanoviti zavod za vzgojo in izobrazbo ženske mladine. Ko je l. 1894. stopil v pokoj, je baje dejal: »Še nisem

dovršil vsega; še me nekaj teži: šola za vzgojo ženske mladine, ki jo tako nujno potrebujemo«. Na nas je mislil, za nas je delal, za nas je tudi dovršil to velevažno ustanovo!

Gledal je, kako se človeštvo pogreza v nesrečo, a vedel je tudi, da je ravno dobra žena in mati tista, ki pripomore s svojo ljubeznijo in skrbno vzgojo do dobre mladine, do lepših, srečnejših dni. Gledal je ta velevažni cilj ženstva; premislil je dobro njega veliko težavno nalogo, za katero je treba izobrazbe razuma, a še bolj plemenitosti volje in srca. Vzvišena misel — vredna Golmajerja! In poklical je čč. šolske sestre v trdnem prepričanju, da temelji prava izobrazba in srčna plemenitost — v religiji.

Minevala so leta, tiho so sejale čč. sestre zlato seme v prekrasne gredice otroških src. Klilo je to seme in to seme gotovo ne bo ostalo brez sadov!

A tudi ko deklica doraste, ko stopi iz šole, ko se pripravlja na svoj bodoči poklic, ne sme biti brez vodstva; še bolj jo je treba izobraziti in ji utrditi značaj. Čč. sestre so ustanovile v ta namen pred petnajstimi leti gospodinjstvo šolo. Mnogo zlatih zrn, vedni zglede dela in žrtvovanja — kako naj ne bi našlo vse to odmeva v nežni dekliški duši? Zares, srečne smo, da imamo ta zavod; lahko smo hvaležne ustanovitelju in požrtvovalnim čč. sestram!

Minulo je 25 let in če pogledamo okrog, kako malo se je v tem času storilo za žensko izobrazbo, ko vendar vsi trdijo, da ravno s skrbno vzgojo otrok in z umnim gospodarstvom pridemo iz sedanjih žalostnih razmer. Zato pa se še bolj zavedamo velikega pomena našega »Elizabetišča«.

Mladenke! Ni pa še vse dovršeno, ako smo bile gojenke in učenke zavoda; tudi še ne, ako smo obiskovale gospodinjstvo šolo. Tu se le seje, tu le klije zlato seme, da pa tudi dozori in obrodi to seme svoje sadove, ga je treba gojiti. Beseda pesnika Ketteja: Popolnitev bo di tvoj edini vzor, velja tudi nam! Nujna potreba je, da se same izobrazujemo. Današnji sestanek naj oživi zavest naše velike življenjske naloge, naj nam pokliče v psomin cilje, ki so nam jih kazale naše vzgojiteljice in naj nas navduši za delo in trud, da jih v resnici dosežemo. Prijetnejša je zabava, ugodnejše brezdelje, toda tudi nam veljajo besede: Ni praznik predragi, ti naše življenje, življenje naj bode ti delavni dan! Mislimo vsak dan na svoj vzvišeni cilj: osrečiti sebe in druge in sladek bo vsak napor, lahko vsako delo.

Ženstvo je zapostavljeno, očita se mu slabost in neodločnost, zavrnilo to domnevanje s tem, da vzamemo življenje za resno kot, da si pridobimo ženski potrebno izobrazbo in da z odločno voljo izvršujemo svoje dolžnosti.

V nadi, da so te misli tudi Vaše in da nam današnji sestanek pripomore do uresničenja teh idej, vam kličemo: Dobrodošle, pozdravljene!

Mladenka in izobrazba — referirala Avrelija Gulič.

Dan za dnevom se bolj živo čutijo posledice vojske, beda raste od dne do dne. Vedno pogostejše so pritožbe o pomanjkanju u zaslužka in denarja, a stroški rastejo. Mnogo se dandanes prevdarja in razmišlja, kako bi se zboljšale gnotne razmere. Stanovi se organizirajo v družbe in zadrage, kjer se posvetujejo in sklepajo, kako bi prišli do blagostanja. A podlaga vsem reformam je družina, tu je treba začeti z var-

čnim, resnim in delavnim življenjem. V družini pa zavzema glavno mesto ženska posebno gospodinja, o kateri slovi pregovor: Žena podpira v hiši tri ogle. Od njene varčnosti, spretnosti in delavnosti je premnogo odvisno.

V srce boli človeka, ko gleda bedo in pomanjkanje. Smilijo se človeku siromaki, ki dan za dnem trkajo na vrata in prosijo pomoči. Bolest stiska človeku srce, ko misli na grenko solze mnogih staršev, ki morajo poslušati prošnje svojih otrok, prosečih kruha, o tega ni. Sošutje se vzbuja v človeku, ko gleda nešteto sirot, ki so kot ptički brez gnezda, sami, zapuščeni na širnem svetu. Žalostno je vse to, toda ni še najhujše.

Za sedanjí čas pač veljajo Gregorčičeve besede: »Ljubezen s sveta je zbežala. Brerčutni ljudje so, kot skala. Kdaj je bilo toliko hudobij, kot jih je dandanes? Množe se tatvine, množe poboji, surovost je v današnjih dnevih dosegla svoj vrhunec. Vsepovsod slišiš kletve in slabo govorjenje da moraš sramu zarudeti. Človek človeka ne ljubi. Če se enem dobri godi, so mu drugi nevoščljivi; če trpi, mu privoščijo ter se mu škodoželjno posmehujejo. Med sosedi ni prijateljstvo, v družinah ni miru. Mož zapravlja, popiva ter dela z ženo kot s svojo dekle, sin se upira očetu, hči prezira svojo mater. In v srcu posameznih je želja po lahkem življenju, veselju in uživanju, osrečiti sebe, pa samo sebe, ker za druge jim ni mar: to je cilj premnogh. V srcih so razvaline, so grobovi. In to gleda mladina, gledajo otroci, ki vse, posebno pa slabo, tako hitro sprejmejo v svoja srca. In če so otroci oprimejo takih načel, gorje, stokrat gorje nam.

Od slabe, pokvarjene mladine ne moremo pričakovati družega, kot le še večjo podivjanost in nesrečo. Da je treba tudi v tem prenovljenja, kdó ne vidi tega! Odkaj naj pride to prenovljenje? Priti mora iz družine! Saj je jasno, da se človeški značaj vzgaja v otroški dobi, ko je še v okrilju domače hiše in v krogu družine. Kdo naj začne prvi to prenovljenje? Ženstvo! Zakaj? ženska je že po svoji naravi bolj nežna in mehka, hitreje bo zapazila izrodke, in ker je surovost in podivjanost zaprna že njeni naravi, se bo s tem večjo gorečnostjo bojevala napram njej.

Svet napreduje. Vse hrepeni po omiki in izobrazbi. Le ženstvo naj bo neuko? Le o ženski naj se govori, da je nevedna? Le nji naj se očita, da je v omiki in izobrazbi zaostala? Nikakor ne!

Ker so torej dožnosti, ki jih ima ženska, važne, ali bi njih mogla kot gospodinja in mati vršiti prav, ako jih natančneje ne pozna, ako ne ve, kako naj jih izvršuje? Postati žena, gospodinja in mati, to ni še tako težko, a biti prava gospodinja, vzor — žena in dobra mati, to je velika umetnost. Če se je treba navadnih rokodelstev učiti najmanj tri leta, kako je mogoče podpirati tri ogle pri hiši, biti solnce in krona družine brez temeljite predizobrazbe. Predrzno proti božjim in človeškim postavam ravnajo premnoge mladenke, katere s samim veseljačenjem gube dragocena leta dekleška. Tudi nam, mladenke, je treba napredka, izobrazbe in usposojenosti za življenje, saj tudi za nas ne bo le igrača in sladek sen, temveč resno, polno odgovornosti Bogu, sebi in človeštvu. Gotovo si misli ktera izmed vas, kako naj se izobražujem, saj nimam niti časa, niti sredstev in sama se pač ne morem izobraževati?

Odgovorim prvič na pomiselk: »Ni časa, — ko imam dela čez glavo.« Res je, delo je, toda tudi za izobrazbo se da dobiti potrebnega časa. Koliko časa že

zgubimo samo z brez potrebnim govorjenjem! Z delom se nekoliko pohiti, se dobi četrť ure in če bi vsak dan le četrť ure porabile v ta namen, koliko bi si lahko pridobile! Nedeljski popoldnevi, ti so pravi, zlati čas za dekleško izobrazbo! V zimskih večerih, koliko knjig bi lahko prešludirale ter si o važnejših rečeh pripravile kratke izpiske, ki bi nam v poznejšem življenju koristili; koliko ročnih del naredile! Dovolj o tem, ne manjka nam časa, ampak resnosti in dobre volje.

»Ni sredstev. Ta pomislek je zlasti v današnjih razmerah veliko tehtnejši in vrednejši upoštevanja. Denarja je res malo, toda pravo zanimanje in veselje stori človeka iznajdljivega, sicer pa ni treba kdove kakih denarnih sredstev za žensko izobrazbo, kot bomo spoznali iz nadaljnjega razmotrivanja. Od časa do časa si prav lahko prihranimo nekaj denarja če se omejimo na priprostost v obleki ali si odrečemo kako zabavo. Tako imamo že par lir za knjigo ali za druga, za izobrazbo potrebna sredstva.

Najvažnejše je pa vprašanje: Kako naj se izobrazujemo da bomo res v tem dosegle zaželjeni cilj? Izobrazba vsakdanjih opravil se začne že doma. Mati naj ne bo le vzgojiteljica, ampak tudi učiteljica svoji hčeri. Hišnih opravil se vsaka lahko priuči od svoje matere, da jo najprej opazuje in potem posnema. Priprosto kuhanje, snaženje, pranje in peka i. t. d., tega se vsaka lahko priuči doma, pozneje bo to znanje le izpopolnjevala. Prav lahko se opazi, koliko spretnosti in izurjenosti si dekle, ki je resna in vneta za delo, pridobi v domači hiši in vsakdanjih hišnih opravilih.

Pregovor pravi: Več glav, več misli in več ljudi več ve. Zatorej ne hodimo okrog z zaprtimi očmi, kajti vsa znanost sloni na opazovanju tam urejeno gospodinjstvo, stanovanje, kuhinjo, vrt, hlev, i. t. d. Kar je lepo in praktično, si zapomni in zapiši v poseben zvezek po redu. S prijateljicami se pogovarjaj o rečeh, tiščočih se gospodinjstva. Naj ne bodo naši pogovori samo prazne čenče, ampak govorimo predvsem to, kar je potrebno in kar zadeva bodoče naše življenje, ki ne sme biti prazno in neplodno. Ako greš na kak izlet, opazuj, kako drugje gospodinjijo. Tako bodo postali naši izleti res zanimivi in razvedrilu in zabavi se bosta pridružila še korist in pomen.

Zakladnica zobrazbe je pa knjiga. Ta bodi, mladenka tvoja prijateljica! Saj ti more dati vsega, kar ti nudi prijateljica. Te tolaži in uči, te svari in ti svetuje, ti preganja dolg čas in te navdušuje. A ker se dobe in še lažje in bolj pogostoma slabe kot dobre prijateljice, tako je tudi pri knjigah. Slaba knjiga, to je taka, ki ti ne kaže nič izvišenega in koristnega, ampak ti budi samo strast, te dela zamišljeno in otožno, te stori malodušno, ter te ne navdušuje za delo in napredek. Ta, mladenka, je slaba prijateljica, ki te bo storila neumno in lahkomišljeno. Ni izobražena in učena mladenka, ki gleda, kaj je napisano na prvi strani, roman ali ne. Ne čitajmo, mladenke, samo ljubavnih knjig, ker od same ljubezni se ne živi. In take knjige nam ne dajo sposobnosti za naše dolžnosti. Med našim čtivom naj bodo posebno knjige: o gospodinjstvu, ženskih delih, vrtnarstvu, perutninstvu in vzgojeslovju na prvem mestu. Na razstavi naj si nobena ne pozabi ogledati strokovnih knjig za žensko izobrazbo. Prepiše naj si naslove in jih čimpreje kupi ter pridno prebira. Vsako knjigo, posebno pa take, čitaj počasi. Ko si knjigo enkrat prečitala, ne vrzi je v kot, ampak čitaj jo iznova, ker gotovo nisi vsega razumela. In čim večkrat knjigo

čitamo, tembolje jo razumemo in ohranimo v spominu. Nobena knjiga pa ni popolna, kajti znanost vedno napreduje. Tudi ženska veda napreduje. Zato naj si mladenci svoje znanje in svoje knjige izpopolnjuje. Če vidi, sliši ali bere kje o kaki novi uporabi sadja ali vrtnin, praktična tudi uporablja. Če vidi kak vzorec ali kroj, naj si ga preriše. U zbiranjem takih malih zrn si bo kmalu zgradila prekrasno palačo znanja po pregovoru. Zrno do zrno pogača, kamen do kamna palača. Taka zrna naj išče tudi po knjigah domače društvene knjižnice. To ni težavno, zahteva pa mnogo vztrajnosti in dobre volje.

Mladenka pa mora skrbeti, da ne bo nevedna tudi v drugih vedah in naj skuša spoznavati življenje po svetu. Poučena naj bi bila vsaj nekaj o zgodovini, poznati bi morala natančneje domačo deželo in vedeti vsaj nekaj, kar se važnejšega godi po svetu. Odkod naj vzame to znanje in izobrazbo? Iz časopisov! Ti prinašajo večkrat članke o zgodovini in drugem. Tudi te naj čita, toda le ob času, ko ni razpoložena in sposobna za težavnejše duševno delo.

Latinski pregovor pravi, da sprememba razveseljuje človeka. K samoizobrazbi pripomorejo mnogo tudi predavanja, kar se pa žalibog premalo udejstvuje. Za priprosto ljudstvo sploh, pa tudi za kmetiška dekleta je veliko prijetnejše poslušati nego čitati, ker živa beseda napravi na človeka večji vtis. Če zveš mladenka, da je kje v bližini zate le količkaj važno predavanje, ne zamudi ga, ker veliko število poslušalcev in poslušalk, prepričevalni govori predavatelja napravijo v tebi večje zanimanje za dotični predmet. Na te vrste izobraževanja se oziramo posebno na gospodično učiteljice, da bi s takim priprostimi, praktičnimi predavanji vzbudile v mladenkah zanimanje za napredek, jih navduševale so stremeljem k izpopolnitvi uma in srca. Delo na tem polju je velevažno in koristno vsej človeški družbi.

Še en način izobraževanja hočem omeniti, ki pa ni vsem lahko pristopen, vendar se pa v naši obični in naši sosesčini premalo upošteva, toje gospodinjsko šola in gospodinjski tečaj. Za žensko mladino je premalo izobrazbe. Kako bi bili potrebni po deželi razni tečaj za gospodinjstvo, kot so se v zadnjih dveh letih izvrševali tečaj za kmetijstvo. Če bi enkrat tudi ta ideja, da je tudi šoli odraslim mladenkam potrebna izobrazba, ako bi bilo več požrtvovalnosti, bi se v večjih krajih, kjer je več učiteljic in izobraženih žen, tudi to lahko izvedlo. Za sedaj pa, ko teh tečajev še ni, naj bi dekleta obiskovale gospodinjsko šolo ali gospodinjski tečaj. Zlasti pa ko so ti tečaj petmesečni, torej krajši, se nudi prilika, izpopolniti svoje znanje. Treba pa je imeti pravi pojem o gospodinjski šoli. Ni nje namen, da bi se dekleta učila samo kakih umetnosti, tudi ne, da bi delale kaj finega in imenitnega. Le malo ljudi živi, ki se morejo udajati finesam, večina pa jih je v skromnih razmerah. Le ta je vreden občudovanja in priznanja, ki zna s priprostimi reči ter skromnimi sredstvi pripraviti kaj lepega in okusnega. Petnajst let že obstoja gospodinjska šola v Tomaju, toda kako malo jih je, ki bi imele celo gospo. šolo ali vsaj cel gosp. tečaj. Do sedaj je bilo bore malo zanimanja v tem oziru. Domača dekleta so si premalo sadov utrgala s tega tako redkega drevesa dekliške izobrazbe.

Ni dobra gospodinja, ki zna celo knjige o gospodinjstvu na pamet, tudi ne če pozna vse kraje ali ve za celo kopo jedilnih receptov, ampak tista, ki zna prak-

tična pokazati, kar zna tudi česar se je naučila. Se ve, ne more se v vsaki hiši vse izvesti, kajti ozirati se moramo na okoliščine, v katerih živimo. Predvsem pa skrbimo, da bo naš dom in vse, redno in čedno, ker red in snaga sta polovico življenja. In šele, ko bomo vzljubile delo, bomo uživale srečo, a ki izvira iz nje. Mladenke, skrbimo, da bodo tudi nam veljale besede nemškega pesnika Schillerja:

In dom štedljiva
Ravna gospodinja,
Otrokom rodica.
In vlada razsodno
Okrožje rodno.
In vedno marljiva,
Nikdar ne počiva
Ter z redom umoži
Dobiček vse dni.

Slike s kongresa v Rimu.

Demonstracija pred Mussolinijem.

Za zadnji dan kongresa je bila določena demonstracija pred Mussolinijem; vodstvo kongresa jo je določilo, da podpré zahtevo Italijank po volivni pravici. Pred dolgim sprevodom udeležnic so nosili zastavo zveze, plapolala je tudi italijanska zastava. Nato so šle predsednica Chapman-Catt in njena naslednica Corbett-Ashby, italijanske voditeljice, staro in novo predsedstvo zveze in zastopnice vlad. Enajst držav je bilo uradno zastopanih, tako Nemčija po poslanici dr. Bäumerjevi, Finlandija po najstarejši poslanici Ani Furuhjelm — na Finskem imajo ženske še davno volivno pravico, aktivno in pasivno, — Češkoslovaška po Mariji Tumovi itd. Nato so šle zastopnice onih dežel, ki že imajo žensko volivno pravico, in na koncu zastopnice dežel brez volivne pravice, zaključene po Italiji kot zadnji straži. Ob obeh straneh cest in ulic, po katerih je bilo treba korakati do palače Viminale, sedeža vlade, je stala nebrojna množica, živahno pozdravljajoč udeležnice kongresa.

V Palazzo Viminale je bilo zelo živahno. Cela vrsta uradnikov je bila pridno na delu, da se je vršila demonstracija po določenem načrtu. Ali pa jim je bilo morebiti vendarle malo tesno, če so se spomnili na silovitosti angleških sufragetk, bojevnic za ženske pravice. V prvem nadstropju je izprevod zastal. Tistim, ki so vodile, je bil dovoljen vstop v Najsvetejše, v Mussolinijevo delavno sobo. Izročile so ministrskemu predsedniku spomenico, v kateri zahteva zveza od vseh držav, ki ženskam še niso dale svoboščin, naj to vendar enkrat storijo. Mussolini je ponovil svojo obljubo glede volivne pravice italijanskih žensk. Prav nič ni bil tak, kakor so ga pričakovale slovesnemu trenutku primerne. Vojaško napravljen, je bil predmet ostre kritike. »Tega bi si ne bil dovolil noben minister pri nas, tudi v času najhujše vojaške vlade ne«, je dejala neka nemška zastopnica. Pozneje so zvedele, da je Mussolini neposredno pred demonstracijo prisostvoval vojaški vaji in da ni imel časa, napraviti se v veliko gala.

Želel je videti ves izprevod kongresa. Silo simpatična in zaslužna Mac Millan, dosedanja članica predsedstva, je prevzela predstavljanje narodnih skupin. Mišmohod se je začel; vsako skupino je Mussolini nagoovoril in je bilo videti, da je precej dobro poučen o položaju žensk v posameznih državah.

Majhna ozlovoljenost na kongresu.

Italijanskih žensk se je polastilo precej nacionalistično razpoloženje; ne ve se, ali šele po sprejemu pri Mussoliniju ali že prej. V tej razpoloženosti so hotele kongres pregovoriti, naj počasti »neznanege vojaka«. Ta predlog je izzval najhujšo opozicijo. Zlasti so se proti njemu izrekle Holandke in Skandinavke. Njim kot zastopnicam v svetovni vojski nevtralnih držav se je zdelo češčenje »neznanege vojaka« nekako poveličevanje vojske in so bile že zato proti. Potem so pa tudi čvale čuvstva Avstrijk in Nemk, ki so bile iz lahko umljivih vzrokov zelo rezervirane. Gospa Corbett-Ashby je pa vso stvar obrnila in je rekla, počeščenje neznanege italijanskega vojaka ne pomeni izražanja narodnega čuvstva, temveč protest žensk proti vsaki vojski in proti vsaki nadaljni vojaški žrtvi. Torej ravno narobe; drugim se je zdelo to češčenje poveličevanje vojske. Potem je pa gospa Chapman-Catt obrnila in je na koncu debate predlagala, naj vstanejo s seždežev in naj na ta način protestirajo proti vojski in proti militarizmu, ki jemlje materam sinove. Veliko Italijank je bilo pa medtem že odšlo, da izrazijo na grobu neznanege vojaka svoja čuvstva v besedah. Vidimo torej, da so včasih poudarjale na kongresu važnost in razumevanje mednarodnosti, drugič so jih pa narodna čuvstva le premagala.

Seja pri grofici Spalletti-Rasponi.

Zelo razveseljivo se je pa pokazala mednarodnost v seji pri predsednici zveze italijanskih žen. K tej seji so bile povabljene vse one odposlanice, ki že dolgo časa delujejo v svoji domači zvezi. Govorili smo že zadnjič, da sta dve zvezi, ena je politična in ta je zborovala v Rimu, druga je pa nepolitična. Predsednica te zveze je tudi Angležinja, Ishbel Aberdeen; že več let. Skupaj z dvema delavnima članicama je bila prišla v Rim, da vidi, kako se bodo izrekle udeležnice o tesnejšem sodelovanju obeh velikih zvez. Odzvalo se je okoli 30 udeležnic in so prišle na razgovor. Vršil se je pri contesi Spalletti-Rasponi. Vse so zatrjevale, da so trdno prepričane o uspehu skupnega mednarodnega ženskega delovanja in da je zveza njih domovine pripravljena, boriti se z drugimi zvezami skupaj za ideal kulturnih dobrin. Delegatione držav, ki še nimajo ženske volivne pravice, so pa zedinjenju obeh svetovnih zvez ugovarjale, češ, da umevanje za žensko volivno pravico v nekatere ženske kroge še ni prodrlo in da bi taka zveza zaenkrat še ne bila dobra. Nazadnje so sklenile, da se naj vprašanje tesnejšega sodelovanja obeh organizacij odgodi in naj se vpelje samo medsebojno zastopanje po treh delegacijah. Razpoloženost v tej seji je bilo izvrstno in noben pripetljaj ni motil lepe harmonije.

Nova predsednica.

Poleg vseh zadovoljivih uspehov in upov je pa kaniila v kelih tudi kaplja žalosti: gospe Chapman-Catt, ustanoviteljice in predsednice zveze, ni bilo mogoče pregovoriti, da bi ostala še nadalje predsednica. Utrudila se je bila, genialna ženska; ženska, koje materina ljubezen je obsegala ženske vsega sveta z isto skrbnostjo, ona, ki se trudi za kulturni napredek najbolj za ostalih dežel pravtako kakor za odstranitev zadnjih ovir, ki jih je postavilo izključno moško vladanje v civiliziranih deželah. Ne želi si miru, ampak prostosti, ki ni obtožena od nobene časti in nobenega bremena; delati hoče za ženske tam, kjer je najbolj potrebno. Sedaj

agitira v Južni Ameriki za mednarodno zvezo in bo uvedla v Zedinjenih državah Severne Amerike velikansko propagando za politično razbistrilo tamošnjih žensk. Ko je odložila predsedstvo, so jo z najvišarnejšim odobravanjem izvolile za častno predsednico in so jo tako slavile, kakor dotedaj še nobene ženske v kakršnem mednarodnem krogu.

Katera naj bo naslednica? To veliko vprašanje je razburjalo duhove v prvih dneh kongresa. Nikdar ni lahko, dobiti predsednico za kakšno društvo, kaj šele, dobiti pripravno osebnost za načelstvo svetovne organizacije. Taka osebnost mora imeti vse: razumevanje mednarodnega življenja in življenjskih pogojev vsake posamezne države, najobširnejšo izobrazbo, mora znati več jezikov, mora biti energična in neustrašena, delavna, mora znati voditi in vladati in vendar pustiti drugim samostojnost, mora imeti dar, da istoveti lastno osebnost s cilji organizacije, mora znati nastopati, si priboriti splošno simpatijo, mora biti finančno neodvisna in vlepotezna itd. Prav zares veliko mora združevati.

Že pri prvih poročilih o nameravanem odstopu gospe Chapman-Catt so voditeljice narodnih zvez mislile na gospo Margery Corbett-Ashby, tajnico zveze. In na to so se tudi zedinile. Bil je lep trenutek, ko je prejšnja predsednica razglasila volivni rezultat in se je nova predsednica zahvalila s par preprostimi besedami. Gospa Corbett-Ashby je še mlada, ljubka in skromna. Že več let deluje z uspehom v angleški zvezi. Poročena z nekim odvetnikom živi v najsrečnejšem zakonu in je mati osemletnega sinčka.

Pri voditeljicah opazimo povsod dve imeni, tako Chapman-Catt, Corbett-Ashby, Spalletti-Rasponi. Hočejo tudi že takoj na zunaj pokazati, da jim gre za enakopravnost, prevzamejo sicer po poroki ime moža, obdržijo pa tudi svoje ime. Boj za žensko ime je danes posebno v Severni Ameriki zelo ljut.

Naj bi imela ženska zveza pod novim predsedstvom dosti uspehov! Mislimo, da bi se z žensko volivno pravico odstranilo marsikako gorje in bi človeštvo postalo res človeštvo.

NOVE KNJIGE.

S tem naslovom odpre Slovenka nov predal, a ob tej priliki se jej zdi potrebno, da izpregovori dragim bralkam par besed.

Žena in knjiga — mladenka in knjiga. Tako tesno sta združena ta dva pojma, kot — zemlja in solnece. Knjiga, dobra knjiga, je človeku tovarišica, luč. Iz nje izvira celo morje misli, cela vrsta dogodkov, ki mu odpirajo oči v realno življenje. Ob čitanju lepe, dobre, duhovite knjige se vprašam: so li misli v knjigi, značaji, posamezne osebe, ki jih vzljubim, ali se mi toliko prikupi pisec sam, da mi pusté vedno sled za seboj, dolgo sled, iz katere vzrastejo čudovite rože — rože sličnega trpljenja, rože usmiljenja, rože sočustvovanja, rože razumevanja. — Pust, mrzel, brezčuten je on človek, ki odloži prebrano knjigo, ne da bi se v njega notranjosti nekaj zganilo.

Žena, deklé, prištedila bi si lahko vsaj par lirc na mesec, kar ni težko pri dobri volji, in kupila bi si knjige, ki jih bo svetovala Slovenka. Takoj ne a pozneje občutila boš, da živiš v novem svetu, ki se Ti bo čimdalje bolj odpiral in ti boš kraljevala v tistem svetu kot prebujena kraljčina z novimi mislimi, novimi nazori, z novo močjo. Kar Ti ne dajo oni, ki Te obdajajo, Ti bo dala knjiga in Ti, vstajajoča kot jutranja zarja, boš stala nehoté in ne-

vedé v sredini onih, ki Te obdajajo, kot angelj miru, angelj sprave.

Tatič. — Spisal France Bevk. Opremil Tone Kralj. Izdala in založila Naša založba. Trst 1923. Cena brošurani knjigi lir 3.80, vezani lir 6.—

Zgodba je to, ki se godi dan zadnem, ki se ponavlja pri nešteti, ki se pa zgubi v veseljnost prečudnih resničnih doživljajev, ker jo ne doživi slučajno človek z globoko notranjostjo, z bogato zalogo misli, prepoln lepodonečih besed materinega jezika. Že pogled na naslovno stran zbudi v človeku vse one misli, ki ga spominjajo na grenkobo prečutih dni na trnje, ki mu je kedaj paralo srce, na kaplje srčne bolesti. Tone Kralj in France Bevk sta dva umetnika, združena v eno misel. —

Tatič, to si ti, z madežem na čelu, ki ti ga je pustil greh, greh, storjen zavoljo drugih, ki so sami omadeževani, prazni, puhli. Ne vidijo svojih lastnih krivic, ne vidijo vso njih umazanost, ker dviguje jih kapital v deveta nebesa, a tembolj jasno vidijo madež na belem, čistem licu, ki so ti ga vtisnile v čelo življenske preizkušnje. Kako se veselé, kako te ponižujejo, ko so opazili tisto piko, da le ne vidijo lastnega ponižanja, lastne brezčutne nizkosti. . . .

To knjigo je posvetil Bevk rajni materi. Črtica »Moja mati«, ki sledi »Tatiču«, govori o gorki ljubezni, o tesni duševni zvezi, ki je mogoča le med sorodnimi dušami, med materjo in otroci. Ni mnogo, kar pové, a na vsebini bogato, prebogato le na doživljenih čustvih. Na, le njemu prirojeni način pove, da se ne zrcali žalost le v solzah. Ni jokal ob materinem mrtvaškem odru, ker »ne merite ne žalosti in ne ljubezni po solzah. Spotaknem se v življenju in se tisti hip smejem, ko bi se drugi cemeril. Komu? Ironiji življenja morda? —«

Knjiga je v razprodaji v »Narodni Knjigarni«, Gorica, Via Carducci 9. Podvizajte se z naročbo, da ne bo knjiga pošla.

Krekovi izbrani spisi, I. zvezek. Dr. Janeza Ev. Kreka. Izbrani spisi, I. zvezek »Mlada leta« v Ljubljani 1923. Založilo društvo Dr. Janeza Ev. Kreka, stane broširan za inozemstvo Din. 45 več Din. 5 za poštnino. Naroča se pri imenovanem društvu.

Društvo ima namen, izdati vse spise, ki obsegajo Krekovo delovanje na socialnem, gospodarskem in političnem polju. V temeljitejši spoznavanje njegovih del je izdalo društvo kot prvi zvezek njega življenjepisa. Krek je ljubitelj svojega naroda — in je ljubil človeštvo sploh. Znal je več jezikov. Velikodušno odpuščanje krivice se ponavlja v mnogih njegovih spisih. Da, že kot petošolec je v »Marijici in Anici«, napovedal boj napuhu, ki razbija človeško družbo in dela ljudi nespravljive.

Ne bom razkrivala njegovih idej, draga bralka, naroči si knjigo, ne bo ti žal. Naloga našega ženstva je, da prouči naše narodne mislece, ki sejejo med človeštvo resno pravo ljubezen le iz ljubezni do človeštva, ki ima vir v ljubezni do Boga, ki jim je koprnenje po osebni časti tuje.

Kam? — Spisal Dr. Miroslav Brumač, Gorica 1923. Samozaložba. Naroči se v Katoliški bukvarni — Gorica, Via Carducci 2. Stane Lir 6.—

Fantom in dekletom je namenjena ta knjiga, a brati bi jo morala tudi zrel mož in zrela žena. Sistematično uvrščeni odlomki tvorijo celoto neprecenljive vrednosti. Zlata, nevidna nitka jih veže, nit ljubezni do starišev, do doma, do naroda, do človeštva. Zaslutil je pisatelj, kaj manjka posamezniku, kako ga vodi spoznanje pravega

»jaz« do pravega spoznanja sočloveka, do iskrene ljubezni, ki je tako potrebna nam vsem. A ne one živalske ljubezni, ki ni ljubezen, ki je le — nizkotna strast, ki vodi človeštvo v propad, do umiranja — duševnega in telesnega. Jasno gleda pisatelj v vse propasti, v gnjilobo človeške družbe, ki uničuje v človeku vso zdravo razsodnost, ki uničuje vse sveto, kar je v njem, ki ga oddaljuje od prave luči — od Boga. Pokazal je z besedo in mnogimi zgledi, ki so vpleteni v posamezna pisma, kreposti posameznikov, izkristalizirane značaje, ki se razlijejo v gorke in čiste ljubezen do človeštva, do krščanstva. I.e v »Hoji za Kristusom«, ki se zrcali v nesebični ljubezni do bližnjega, najde človeštvo spas. A obenem odpira pogled v brezno, v prepade, kamor brzi človeštvo v svojem napuhu, ki se je odtujilo Bogu, ki išče svojo srečo le v nasladi in v grehu. »Zaupaj samemu sebi«, pravi, a spoznaj v sebi otroka božjega«. Čemu brzijo torej mnogi le v pogubo? Ob sledečem stavku se nam jasno potrjuje pisateljeva misel: »ker vidijo v sebi le nekoliko bolj razvito žival«. Ker se čutijo potomci živalstva »ne moremo zahtevati, da bi v njih vladala sveta čustva.« Taki ljudje vzbujajo v otroku božjemu le usmiljenje, ker so le usmiljenja vredni.

V drugem delu knjige govori pisatelj o onih, ki zanikujejo božanstvo Kristusovo, ki se spodtikajo nad cerkvijo, ki ne vidijo v sv. veri svetilnika, kamor naj krenejo s svojo ladjo. Stran za stranjo te poživlja in odpira pogled v pravi pomen sv. cerkve in te vodi preko zmot političnih zasleplencev in izkoriščevalcev sv. cerkve, preko krutih udarcev in razočaranj vedno le k pravemu vrelcu ljubezni — k Bogu.

Zadnje poglavje »Svoj cilj« je prelepa pesem o ljubezni, a ne ljubezni, katere cilj je le omejeni jaz, ne o smešni, nezdravi zaljubljenosti petošolca ali kratkokrilega dekletca, ki je le bolezen nezrele mladine. Govori o ljubezni za zakon sposobnega moža in žene, katere ne družijo le telo, temveč »njuni duši, njuna značaja, ki se morata ujemati in izpolnjevati«. Prebogato je to poglavje lepih in koristnih naukov za fanta in dekle. Oni, ki jih bodo uvaževali, ni se bati, da padejo v mrežo nesrečnega zakona. Odpre se jim vpogled v pravo družinsko življenje, njega sladkosti in težave.

A preko vse svetne ljubezni nas vodi pisatelj do čiste ljubezni, ki nas vodi k Bogu. Ker »kje je Oni, ki bi utešil naše hrepenenje popolnoma, na čigar srcu se bomo odpočili? Edino v neskončno popolnem bitju se morejo upokojiti naša srca«. —

Drage bralke, pretesen je prostor, da bi Vam podala tu vse lepote in vrline te knjige v taki obliki, da bi Vas zadovoljila. Naročite se knjigo in vesele je boste. Hotela bi, da bi se vsi ti lepi nauki vsesali v vaša srca in tam obrodili sad.

Zgodovinske anekdote II. zvezek. Zbral Dr. Vinko Šarabon 1923. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Razprodaja Narodna knjigarna v Gorici, Via Carducci. Cena Lir 3.60.

»Humor je pol zdravja« — mi je rekel nekoč star zdravnik. In prav je imel. Šmešnica ali dostojen dovtip te spravi v dobro voljo, olajša ti marsikatero grenko urico. Zlasti v današnjih dneh, v dneh skrbi in težav smo potrebni duševnega razvedrila. Velikokrat se slišijo v družbi neslani dovtipi, ki namigavajo na dvoumnost, na nizkotnost, ki tlačijo sveta čustva k tlom. Naloga našega resnega ženstva je, da pouči poniževalce svetih čustev, uporabi naj vsako priliko, ko čuje take dovtype, da ostra-

moti in prezira take podleže. Zato pa naj seže, z tem večjim veseljem po Šarabonovi zbirki anekdot. Vsebujejo zraven humorja tudi podučen namen, ker se nanašajo na zgodovinske osebe, ki so igrale v svetu večjo ali manjšo ulogo.

V naslednjem nekaj po zbirki posnetih anekdot.

Kako so prekanili Adelino Patti.

Adelina Patti je bila ena največjih pevk pretečenih let. Nekoč je pela v Florenci v gledališču Pagliano in je dobila za vsak večer 5000 lir! Eden najznamenitejših meščanov, pisatelj Emilio Frullani, jo je prosil, naj poje en večer tudi za otroška zavetišča, ki jih je bil on ustanovil. Umetnica je pa kratkomalo odklonila, češ, da bo takoj po dogovorjenih predstavah odšla iz Florence; vrhtega pa tudi za Florencio ne more napraviti nobene izjeme, ker bi ji potem tudi druge ne dali miru.

Frullani je pripovedoval o tem svojemu prijatelju Chchiju, ki je bil tedaj žurnalista v Florenci — pozneje je prišel v Rim kot sotrudnik velikega lista »Giornale d'Italia«. — Chechi mu je dejal: »Prepusti to meni, mi je prišlo pravkar nekaj na misel; jutri se zopet vidi«.

Drugo jutro je prinesel Chechijev časopis med drugimi tudi tole poročilo: »V neizrečni srčni dobroti je obljubila Adelina Patti, da bo pela v prid revnih otrok; te dobrote ne moremo prehvaliti in ji na svetu ni enaka nobena druga stvar kakor samo njeno mojstrstvo v petju«. Članek je bil zaključen z velikanskim slavospevom na znamenito pevko in z naštevanjem dobrot, ki jih bodo imeli otroci od plemenitosti slavne umetnice.

Uro potem, ko je bil časopis izšel, je prišel Trullani h Chechiju, ves vznemirjen; mislil je namreč, da temelji časniško poročilo na nespornosti. A komaj je bil začel govoriti, ko so prinesli za njim pismo Patti jeve; naznanila mu je v par besedah, da si je stvar premislila in da bo pela. Navdušenje je bilo veliko, dohodki pa tudi. 20000 lir, za one čase velikanska svota. Predstava je bila zjutraj; istega dne zvečer je dobil pa Frullani še drugo pismo pevke, v katerem mu piše, da ni navajena peti zastonj. Ker je pa pela enkrat preveč, si plača sama nagrado in jo podari odboru za otroška zavetišča. V posebnem ovoju je bil priložen denar.

Hermina Spies in Bülow.

Hans Bülow je bil velik dirigent in pianist (1830—1894); Hermina Spies je bila pa slavna koncertna pevska. Beseda etiketa ima dvojen pomen: dvorski običaj oziroma način obnašanja in napisni listek.

Hermina Spies ni bila v trgovskih ozirih posebno natančna in ji nagrade nikdar niso bile dosti velike; izžela je, kar je le mogla. To je bilo Bülowu že dosti, da je ni posebno maral, čeprav se mu je kot umetnica zelo dopadla. Zaročila se je z nekim odvetnikom, ki je bil obenem vinogradnik; kmalu po zaroki je prišla po koncertu v družbo, ki se je navadno zbirala v Askanijškem dvoru v Berlinu. Neposredno pred njenim prihodom so se v družbi pogovarjali, da je obljubila nekemu majhnemu pevskemu društvu svoje sodelovanje, a da ga je preklicala v zadnjem trenutku, češ da je bolna, a da je isti večer pela v Lipskem, kjer so ji bili obljubili malo večji honorar.

Bülow, ki je že itak ni maral, je bil kakor gad. Komaj je umetnico zagledal, že je skočil k nji, jo pozdravil kar najbolj vljudno in ji rekel: »Milostna gospica, pravkar so mi povedali, da ste se zaročili. Veseli me

to tembolj, ker je Vaš bodoči soprog kot jurist, tudi moj tovariš.«

Bog ve, kako je hotel napeljati, a Spiesova mu je sama prišla nasproti rekoč mu: »Res je. In če nam bo enkrat juristarija odklenkala, nam ostane še zmeraj vino.«

Bülowov obraz je postal kar najbolj mogoče ljubezniv in dejal je: »Seveda; in potem boste imeli dosti prilike, da se boste pečali z vprašanji etikete.«

Pa je šel in je gledala.

Dva moža.

Star ribič na Orkneyskih otokih — severno od Škotske — je bil zelo bolan, Mac Gregor mu je bilo pa ime. Bal se je za svojo ženo Nancy, kaj bo z njo; delati ni mogla več, ker je bila prestara, dopadlo se mu pa tudi ni, da bi šla v ubožno hišo.

»Nancy,« ji je rekel, »ko bom umrl, moraš vzeti koga drugega, da bo skrbel za te na tvoje stare dni.«

»Ne, Mac Gregor, to pa ne gre,« je rekla dobra žena, »jaz se ne morem še enkrat omožiti; kaj naj pa potem v nebesih počnem z dvema možema?«

Tedaj je začel Mac Gregor premišljevat; posvetilo se mu je in rekel je: »Jo že imam, Nancy. Ti boš poročila starega črnca Pompeja; dober je in priden, samo pogan je. Če ga vzameš, boš preskrbljena z vsem, v nebesa pa tako ne pride. Pa bova spet sama!«

S tem predlogom je bila Nancy zadovoljna in Mac Gregor je mirno umrl.

Oko in rublji.

Med najbolj skupimi narodi sveta so uralomongolski Votjeki, stanujejo ob reki Vjatki na Ruskem. Tako so skopi, da bi se Votjek sam sebe pojedel, če bi se le mogel.

Nekoč pride Votjek k zdravniku v mesto in mu reče: »Očka, slišal sem, da znaš narediti oči. Tukajle je moja slepa žena; lahko bi še delala, če bi videla. Ali ji lahko napraviš oči?«

Zdavnik pregleda oči bolnice in vidi, da bi majhna operacija lahko pomagala. Pravi Votjeku, da jo bo lahko ozdravil.

»Dobro, koliko pa stane to, ako ji zopet narediš oči?«

»Ali mi lahko daš deset rubljev?«

»Ne, očka, to je preveč, vzemi šest rubljev!«

»Dobro, naj pa bo, daj mi jih šest.«

»Ja, ali napraviš za šest rubljev obe očesi?«

»Gotovo, se razume.«

»Dobro, dobro!«, reče Votjek zmagoslavno, »tu imaš tri rublje, očka, naredi ji eno oko, saj to za njeno delo zadostuje!«

Zaročni prstan.

Na Brunšviškem je vladal 1815—1830 vojvoda Karol II. Prida ni bil. Prosili so ga, naj svoje pogubonosno denarno gospodarstvo spremeni, in ker ni hotel, se je ljudstvo uprlo. Ušel je iz gradu, grad so naskočili in ga zažgali. Vojvoda je šel v Anglijo, potem še drugam, umrl je l. 1873 v Zenevi. Temu mestu je zapustil vse svoje premoženje, samo lep spomenik so mu morali postaviti; vzbudi zanimanje vsakega tujca. Karola so imenovali »demantnega vojvodo« in pri tem začnemo sledečo dogodbico.

Sam je imel veliko zbirko demantov, a bil je tudi res dober poznavatelj teh žlahtnih kamenov. Nekoč se je srečal v zdraviljšču Baden — Baden z gospodom, ki

je imel na roki krasen prstan; pozornost vojvode je bila hitro vzbujena in prosil je gospoda, če sme natančno pregledati demant v prstanu.

»Šalite se,« je rekel tujec, »jaz nimam toliko denarja, da bi nosil prave diamante.«

»Zatrjujem Vam, da Vas nisem hotel žaliti; verjemite mi pa, da je prstan, ki ga imate na roki, najzlahtnejši briljant.«

Gospod je potegnil prstan z roke, ga dal vojvodi in dejal: »Prepričajte se sami, gospod! Prstan je samo varljivo ponarejen, kakor jih imajo na odru. Dala mi ga je moja tovarišica, ki bo kakor upam kmalu moja žena, kot zaročni prstan. Deset frankov je vreden, spod. Sam sem šel z njo kupit ga, in sem ga izbral iz sto drugih pravtako bleščečih.«

Vojvoda je pogledal prstan proti luči, ga obračal semintja, sploh ga pregledal po vseh pravilih in slednjič rekel: »Moja sodba ostane nespremenjena, in stavim za vsak denar, da imam prav. Ta demant ima veliko vrednost.«

»Dobro,« je odgovoril gospod, »jaz sem samo nižje vrste igralec in ne morem plačati robne stave, če jo zgubim. A dokazal Vam bom, kar sem Vam rekel. Vas ne poznam. Pravite, da je moj prstan veliko vreden. Vzemite ga seboj, pregledajo naj ga tudi drugi poznavalci; če boste videli, da je samo iz stekla, mi ga dajte jutri ob tem času spet nazaj, že zaradi Justine, moje majhne zaročenke.«

Izročil je vojvodi prstan, se nalahno priklonil in odšel. Vojvoda se ni bil motil. Tudi Louis Emanuel, znan Hamburgski trgovec z demanti, mudeč se takrat ravno v Baden-Badenu, je rekel, da je kamen vreden najmanj deset tisoč frankov. Ubogi igralec je drugi dan kar prebledel, ko mu je vojvoda povedal, kako je s prstanom, in ga obenem prosil, naj mu ga prepusti za deset tisoč frankov.

Rekel je: »Zelo dobri ste, ljubi gospod. Gotovo me boste imeli za precej nespametnega, če se obotavljam sprejeti Vašo ponudbo. To pa iz tega vzroka: Povedal sem Vam že, da je prstan darilo moje zaročenke Justine. Gotovo bi bila huda, če prstan oddam, ne da bi jo vprašal za dvovoljenje. Če mi dovolite, ji bom pisal v Pariz in počakal odgovora, in ako je zadovoljna, prepustim prstan seveda Vam. Tačas pa imejte prstan Vi in ga še nadalje preiskujte, kajti jaz še zmeraj ne morem verjeti na tako veliko srečo.«

Vojvoda je bil s predlogom zadovoljen in je izročil gospodu potrdilo, da je prstan sprejel. Ko je igralec videl vojvodov podpis, je bil kar omamljen od velike sreče, jecljal je in se opravičeval, da je bil v svojih izrazih napram Njegovi visokosti tako prostodušen.

Vojvoda ga je zelo milostno odslovil, igralec je pa obljubil, da bo takoj pisal srčnoljubljeni Justini.

Že v par dneh je dobil odgovor, pa ne po pošti, temveč potom njenega starega očeta, ki je sam prišel iz Pariza v Baden-Baden, da izroči nevestino privoženje.

Še istega dne je brenkalo petsto težkih cekinov po 20 frankov v žep igralca, v zameno za desetfrankovski prstan majhne Justine.

»Tu imate še tok—etui— v katerem je bil prstan.« je rekel dotedanji lastnik, je vzel prstan z mize, ga nežno poljubil in dal v tok, ki ga je izročil vojvodi. Vojvoda ga je zaklopnil in vtaknil v žep, igralca je pa milostno odpustil.

Drugo jutro je povabil vojvoda neko princesinjo,

neko konteso in nekega markiza, da bi presodili njegov novi demant. Ko so ga zagledali, vojvoda kar ni mogel verjeti: prstan je bil po velikosti in okovu ravno tisti, a bil je iz stekla iz čistega stekla.

Takoj so poslali po igralca, a ta je bil s svojimi zlatniki že davno izginil, z njim pa seveda tudi, častiljivi stari oče Justinin.«

Sleparija je bila brž pojasnjena. Dozdevni igralec in njegov tovariš sta bila slišala o strasti vojvode za diamante in sta toliko zložila, da sta kupila oni dragoceni prstan. Tega je vojvoda tudi kupil. »Častiljivi stari oče Justinin« je pa prinesel iz Pariza pravtako velik prstan iz stekla in »ženin« ga je zamenjal za pravega tedaj, ko ga je nežno poljubil.

Marija Malibran in revni brivec.

Lepo potezo nam pripovedujejo o pevki Mariji Fel. Malibran. Gostovala je dalj časa v Neapolu; v Neapolu je pa živel tudi neki francoski brivec v hudi revščini. Ko je slišala o njem, ga je poklicala k sebi, si je dala razčesati in splesti lase in ga je bogato obdarovanega odpustila. Kakor hitro je bil pa odšel, si je lase zopet razdrila in si dala napraviti frizuro od svojega navadnega lasničarja. Njeni prijatelji so ji svetovali, naj si prihrani nepotrební trud in naj brivcu denar enostavno podari.

»O ne,« je rekla, »sedaj misli, da denar pošteno zasluži, kot miloščina bi ga pa ponižala. Vrhtega pa misli, če hvalijo v kritikah mojo frizuro, da hvalijo njegovo delo. Zato se majhna žrtev že splača, da mu napravimo tako veselje.«

Omika.

Sikstinska kapela v Vatikanu je umotvor prve vrste, anekdota »iz pekla ni nobene rešitve« nam pripoveduje o njej. Kapela se imenuje pa tudi godba, zbor. Pa vpraša neka dama tovarišico: »Ali ste že videli Sikstinsko kapelo?« — »Že.« — »Ali res tako dobro igra?«

Nekaj podobnega. Znano je, da Venera otoka Milos nima rok, je pač taka kakoršno so odkopali. Neke visoka gospa je kupila kip te Venere in je vprašala prijateljico: »No, kaj praviš k moji novi pridobitvi?« — »Oh, ti vragovi posli!« Mislila je, da jo je dekla prevrnila in si je pri tem Venera odlomila roke.

Omedlevica.

Pevka Puhvogel je pela par abotnih pesmi; na programu jih je bilo dvanajst. Med sedmo pesmijo ji je pa postalo tako slabo, da je komaj še prišla v sobo umetnikov, tam je pa omedlela. Pianist, ki jo je spremljal, je vpil: »Hitro jo odpnimo, saj se bo zadušila!« Kritiki pa, ki je bil tudi zraven, je iskreno prosil: »Nikar je ne odpnite, če ne se bo spet zavedla in bo pela naprej!«

Opera in kino.

Podobno kar beremo tudi v anekdoti »Odkrito srčno, a ne surovo« nam pove tale razgovor: »Kaj mislite, gospod profesor, ali je glas moje hčerke bolj za opero ali bolj za opereto?« — »Milostiva, mislim, da bi Vaša hčerka najbolje napravila, če bi nastopila s svojim glasom v kino.«

UPRAVA SLOVENKE

pozivlja vse naročnice »Slovenke« ki niso še plačale članarino za drugo polletje naj blagovolé čim preje doposlati še ostalo naročnino L. 5.— da ne nastanejo pri upravi nerednosti.